

~~ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. 2,183~~

~~ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. 2,64~~

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. 3/493

ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ ΠΡΑΚΜΕΝΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΡΙΩΤΗ

Καρφωτό

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΗΛΕΚΤΡΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΕΜΜΕΤΡΑ ΣΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ

Τιμάται με ... 13,50
Βιβλίο ... 4,80

ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ
ON - ΧΑΡΤΟΠΟΛΕΙΟΝ
ON - ΚΡΗΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Γεν. αριθ. ~~11~~
Κατηγορία 2
Ειδ. αριθ. 44

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ."
46α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α
1932

Λογ. σφ.
Καθη.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΗΛΕΚΤΡΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΕΜΜΕΤΡΑ ΣΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ
δυν. τόμα 1.500

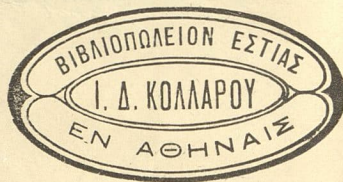
Τιμήτα μετά βιβλίου, μοναχ. φέρου. Λο. 12.20
Βιβλίο μεμονωμ. φέρου. Λο. 4.80
αριθμ. 1155
αριθμ. 21-7-33

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
46α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α

1932

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

Ὁ μεταφραστὴς τοῦ ἔργου τούτου «ἔχει μόνος τὸ δικαίωμα νὰ δημοσιεύῃ αὐτὸ καὶ νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἐν θεάτρῳ ἢ δημοσίᾳ αἰθοῦση παράστασίν του». — Νόμος ΓΥΠΓ' τῆς 9 Δεκ. 1909, «περὶ συγγραφικῶν δικαιωμάτων τῶν θεατρικῶν ἔργων», ἀρθρα 1 καὶ 16.

Τύποις Κ. Σ. Παπαδογιάννη· Ψαρόν 41, Ἀθήναι.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΗΛΕΚΤΡΑ

(ὅπως τὴν ἔχει μεταφράσει ἔμμετρα στὰ νεοελληνικὰ
ὁ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ὁ ΠΟΡΙΩΤΗΣ)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΠΑ. = Παιδαγωγός. ΗΛ. = Ἡλέκτρα. ΚΛ. = Κλυταιμῆστρα.
ΟΡ. = Ὁρέστης. ΧΡ. = Χρυσόθεμη. ΑΙ. = Αἴγισθος.
ΧΟ. = Χορός (15 Μυκηναῖες γυναῖκες).
ΚΟ. = Ἡ Κορυφαία τοῦ Χοροῦ.

ΑΦΩΝΑ ΠΡΟΣΩΠΑ: Πυλάδης. — Δυὸ ἀκόλουθοι τοῦ Ὁρέστη ἀπὸ τῆ Φωκίδα. — Σκλάβες καὶ παρακότες τῆς Κλυταιμῆστρας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ — ΘΡΗΝΩΔΙΑ

ΣΚΗΝΗ: Ἡ πρόσοψη τοῦ παλατιοῦ τῶν Πελοπιδῶν ἀπάνω στὴν Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Μυκῆνας. Προτύλαια καὶ τρεῖς πύλες πρὸς τὴν ἀγορά: στὴ μέση ἢ βασιλική, στολισμένη μὲ κολώνα στὸ ὑπέρθυρο ἀνάμεσα σὲ δυὸ ζωγραφιστὰ λιοντάρια· δεξιὰ ἢ πύλη τοῦ γυναικωνίτη καὶ ἀριστερὰ τοῦ ξενώνα, χαμηλότερες. Ἐμπρός: βωμὸς γιὰ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀγάλματα θεῶν καὶ ξεχωριστὰ τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τῆς Ἄρτεμης. — Γλυκοχαράζει ἀνοιξιὰτικὴ αὐγὴ· κ' ἔρχονται ἀπ' ἀριστερὰ ὁ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ, θαλερὸς ἀσπρομάλλης, ὁ ΟΡΕΣΤΗΣ καὶ ὁ ΠΥΛΑΔΗΣ, νέοι ὡς εἴκοσι χρόνων, ἀρματωμένοι κ' οἱ δυὸ μὲ θώρακα καὶ κνημίδες.

ΠΑ. ὦ γιὲ τοῦ βασιλιᾶ πὺν εἶδ' ἀρχηγὸν ἢ Τροία,
τοῦ Ἀγαμέμνονα, ἐδῶ τώρα μορεῖς ἐκεῖνα
μπροστά σου νὰ τὰ ἰδῆς, πὺν πάντα εἶχες λαχτάρα.
Νὰ ἐδῶ τὸ παλαιὸ τ' Ἄργος πὺν ἐσὺ ποθοῦσες,
τὸ ἄλλος τῆς οἰστροκέντητης κόρης τοῦ Ἰνάχου·
κι αὐτὴ, Ὁρέστη μου, ἐκεῖ τοῦ θεοῦ τοῦ λυκοφόνου
ἢ Λύκεια ἀγορὰ· κι αὐτὸς ἀριστερὰ μας
τῆς Ἥρας ὁ ἀκουστὸς ναός· κ' ἔχουμε φτάσει
στὴν πολύχουση, πές, πὺν βλέπεις τὴ Μυκῆνα,
καὶ στῶν Πελοπιδῶν τὸ πολύνεκρο δῶμα.

Κάποι' ἐγὼ ἀποδῶ, στὸ φόνου τοῦ πατρός σου,
σὲ πῆρ' ἀπ' τῆ συναίματην αὐταδερφή σου
καὶ πῆγα καὶ σὲ γλύτωσα, νὰ σὲ ἀναστήσω
— δὲς νιάτα! — ἐκδικητὴ τοῦ φόνου τοῦ πατρός σου.

Καὶ τώρα, Ὅρεστη μου, καὶ σύ, φίλε ἀκριβέ μας
Πυλάδη, τί θὰ κάμουμε, γλήγορ' ἄς ποῦμε
γιατὶ τὸ λαμπερὸ φῶς τοῦ ἡλίου πιά μᾶς στέλνει
καθαρὰ ταῦγινὰ λαλήματ' ἀπ' τὰ ὀρνίθια,
κ' ἔλειψε τὸ γλυκὸ θαμπόφεγγο τῶν ἄστρον.

Προτοῦ λοιπὸν κανεὶς προβάλλῃ ἀπ' τὸ παλάτι,
τὰ λόγια πιάστε, ἀφοῦ φτάσαμε ὅπου δὲν εἶναι
καιρὸς νάογοῦμε πιά, παρὰ γιὰ ἔργα εἶν' ὦρα.

ΟΡ. Ὡ ἀπ' ὄλους ἀκριβέ τοὺς σπιτικούς μας, πόσο
μοῦ δείχνεις καθαρὰ τὴ στοργὴ πού μᾶς ἔχεις!
Σὰν ἄτι ἀπὸ καλὸ γένος πού κι ἂν γεράσῃ,
καὶ μέσα στὰ δεινὰ, δὲ χάνει τὴν ὀρμὴ του,
παρὰ τὸ αὐτὶ στυλώνει ὀρθό, καὶ σὺ παρόμοια
κ' ἐμᾶς παρακινᾷς καὶ πρῶτος συνοδεύεις.

Ἔτσι, ὅ,τι ἔχω στὸ νού, θὰ σοῦ πῶ, καὶ σὺ πάλι
δῶσε ἀκοὴ μὲ προσοχὴ σὲ ὅ,τι θὰ λέγω,
κι ἂν τύχῃ τίποτε ἄκαιρο, διόρθωσέ το.

Γιατί, σὰν πῆγα ἐγὼ στὸ Πυθικὸ μαντεῖο,
γιὰ νὰ μάθω μὲ ποιὸν τρόπον ἀπ' τοὺς φονιάδες
θάπαιρνα πίσω ἐγὼ τοῦ πατέρα τὸ αἷμα,
μοῦ δίνει ὁ Φοῖβος τὸ χρησμὸ πού εὐτὺς θάκούσης:
ἀτός σου, ἀπὸ στρατὸν ἀσκέπαστος καὶ ἀσπίδες,
κλέψε μὲ χέρι δολερὸ τὸ δίκαιο φόνου.

Ἀφοῦ λοιπὸν τέτοιο χρησμὸν ἔχουμε ἀκούσει,
ἔσθ' περναῖς, ἅμα ὁ καιρὸς γίνῃ ὀδηγός σου,
μέσ' στὸ παλάτι ἐδῶ, τί γίνεται νὰ μάθῃς,
ὥστε σωστὰ ὅ,τι δῆς σ' ἐμᾶς νὰ τὸ ἀναφέρῃς.

Γέρασες, πάει πολὺς καιρὸς, δὲ θὰ σὲ νοιώσουν,
δὲ θὰ σ' ὑποψιαστοῦν, ἔτσι λευκανθισμένον.

Καὶ λόγια τέτοια πές, πὼς εἶσαι ἀπ' τὴ Φωκίδα
ξένος, καὶ πὼς ἐδῶ σ' ἔστειλε ὁ Φανοτέας
τοὺς εἶναι αὐτὸς ὁ πιὸ τρανὸς ἀπ' τοὺς συμμάχους.

Πές τους, κι ἀκόμα ὀρκίσου τους, μὲ ποιὰν αἰτία
πέθανε ἀπὸ χαμὸ κακότυχον ὁ Ὅρεστης,

στοὺς Πυθικοὺς ἀγῶνες ἀπ' τὰ τροχοδρομία
κυλισμένους τὰ δίφρα· ὁ λόγος ἔτσι ἄς εἶναι.

Καὶ τοῦ πατέρα ἐμεῖς τὸ μνήμα, ὅπως ποθοῦσε,
μὲ χοῆς καὶ μὲ σγουρὰ κομμένα ἀπ' τὰ μαλλιά μου,
ἀφοῦ πρῶτα στολίσουμε, θὰ ξαναρθοῦμε,
κρατώντας τὴ χαλκόπλευρον ὑδρία στὰ χέρια,
πού κάπου, ξέρεις δά, στὰ ρεῖκια εἶναι κρυμμένη·
ὥστε, μὲ λόγια ψεύτικα, γλυκὸ μαντάτο
νὰ τοὺς πᾶμε, πὼς χάθηκε, πάει τὸ κορμί μου
στὴ φλόγα τῆς πυρᾶς, καὶ εἶναι κάρβουνο, στάχτη!

Τί μὲ πειράζει αὐτό, πού, νεκρὸς μὲ τὰ λόγια,
μὲ τὰ ἔργα θὰ σωθῶ καὶ δόξα θάποχτήσω;

Λόγος κακός, θαρρῶ, κανεὶς, ἂν φέρῃ κέρδος!

Γιατὶ καὶ τοὺς σοφοὺς πολλὰς φορὰς τοὺς εἶδα
γιὰ νεκροὺς νὰ περνοῦν τάχα, καὶ ἅμα στὸ σπίτι
ξανόχωνται, τιμὴ νᾶχουν καὶ πιὸ μεγάλη.

Κ' ἐγὼ ἄς τὸ καυκηθῶ, — νὰ βγῶ ἀπὸ τέτοια φήμη
ζωντανὸς στοὺς ὀχτροὺς καὶ σὰν ἄστρο νὰ λάμψω!

Ναί, ὦ πατρικὴ μου γῆ, κ' ἐσεῖς θεοὶ μου ἐντόπιοι,
δεχτήτε με καλότυχου στὸ δρόμο ἐτοῦτον,

κ' ἐσύ μου, ὦ πατρικὸ σπίτι, πού ἔρχουμαι δίκαια
δικός σου ἐξαγνιστῆς ἀπ' τοὺς θεοὺς σταλμένος·
καὶ μὴ μὲ βγάλετε ἄτιμο κ' ἔξω ἀπ' τὴ χώρα,
παρὰ πλούσιο σὰν πρὶν, καὶ τοῦ σπιτιοῦ εὐεργέτη.

Εἶπα ὅ,τ' εἶχα νὰ πῶ· καὶ τώρα, γέροντά μου,
σῦρε καὶ νοιάσου πιά, τὸ χρέος σου νὰ κάμῃς.
Καὶ πᾶμε οἱ δύο· εἶναι πιά καιρός· σ' ὄλα τὰ ἔργα
τῶν ἀνθρώπων αὐτὸς ὁ πιὸ τρανὸς ἀφέντης.

Ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς ΗΛΕΚΤΡΑΣ
ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὸ παλάτι:

ΗΛ. Ὡχ, ἀλοῖ μου, ἡ βαριόμοιρη!

ΠΑ. Νά, νά! μέσα θαρρῶ σὰ νᾶκουσα, παιδί μου,
κάποια δουλεύτρα ἐκεῖ, νὰ κρυφαναστενάξῃ.

ΟΡ. Μὴν εἶναι ἡ Ἡλέκτρα ἡ ἄμοιρη; Θέλεις γιὰ λίγο
νὰ μείνουμε ἀποδῶ, νάκούσουμε τοὺς βόγγους;

ΠΑ. Καθόλου. Ἐμεῖς ἀρχὴ μ' αὐτὰ πού εἶπε ὁ Λοξίας,
καὶ τίποτ' ἄλλο ἄς κάνουμε· χοῆς νὰ πᾶμε

πρῶτα γιὰ τὸν πατέρα σου· κι αὐτὰ θὰ φέρουν
σ' ἐμᾶς τὴ νίκη, στὰ ἔργα μας τὸ καλὸ τέλος.

Φεύγουν ὁ Ὀρέστης μὲ τὸν Πυλάδη δεξιὰ, ὁ Παι-
δαγωγὸς ἀριστερά· καὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἀνοίγει ἡ
θύρα τοῦ παλατιοῦ, καὶ προβαίνει ἀργὰ καὶ θλι-
βερὰ ἡ ΗΛΕΚΤΡΑ, μὲ τὴν κόμη κομμένη, ντυ-
μένη φτωχικὰ, καὶ μόνο μὲ τὴ ζώνη κάπως ταιρια-
σὴ στὸ γένος τῆς τὸ βασιλικό.

ΗΛ. ὦ φῶς μου ἱερό, (Σύστημα)

κ' ἐσὺ ἀγέρα μου ἰσόμετρον σκέπη τῆς γῆς,
πόσ' ἀπὸ μὲ δὲν ἀκοῦς θρηνοτρογάουδα,
πόσον ἀντίχτυπο μέσ' ἀπ' τὰ στήθια
ποῦ αἱματόβροχτα δέρνω, 90
ἅμα τὸ μαῦρο σκοτάδι ἀπολείψῃ!
Μὰ τὰ ὀλόφυχα ἐκεῖνα, τὰ ξέρουνε πιὰ
τὰ φριχτὰ μου στρωσίδια στὸ μαῦρο παλάτι,
ὅσα ἐγὼ γιὰ τὸν ἄμοιρο κύρη θρηνηῶ,
τὸ δικό μου, ποῦ πέρα σὲ βάρβαρη χώρα
ὁ αἱματόχαρος Ἄρης δὲν τοῦ ἔδωκε στέγη·
παρὰ ἡ μάννα ἡ δικιά μου κι αὐτὸς ὁ συγκρόββατος
ὁ Αἰγισθος, ὅπως τὸ δρὺν ξυλοκόποι, τοῦ σκίζουν
μὲ θανάτου πελέκι τὴν κάρα.

Καὶ γι' αὐτὰ κανένα ἔλεος ἀπ' ἄλλη καμιὰ, 100
παρὰ μόνο ἀπὸ μένα, πατέρα μου, ποῦ ἔτσι
κακοθάνατος ἄδικα πῆγες!

— Μὰ ἐγὼ πῶς μπορῶ (Ἀντισύστημα)
πιὰ νὰ πάψω τοὺς θρήνους βογγώντας πικρά,
ὅσο τῶν ἄστρων τὰ μάτια τὰ ὀλόφεργα,
ὅσο τὴ μέρα θωροῶ, καὶ σὰν κάποια
τεκνοφόνισσα ἀηδόνα,
μπρὸς στοῦ γονιοῦ μου τὶς θύρες, νὰ κραῖζω
τοῦ ὀδυρμοῦ τὸν ἀντίλαλο σ' ὄλους ἐγώ·
— ὦ ἐρημόσπιτο τοῦ Ἄδῃ καὶ τῆς Περσεφόνης, 110
ὦχ, Ἐρημὴ ψυχοπάρτη, ὦ Κατάρρα κυρά,
καὶ θεοκόρες μου ἐσεῖς, σεβαστὲς Ἐρινύες,
ποῦ τηρεῖτε ὅσους ἄδικα πᾶνε σφαγμένοι,
κι ἄλλοι ἐδῶ τὰ κρεββάτια μὲ δόλο τοὺς κλέβουνε,

δράμειτε, δώστε βοήθεια, τὸ φόνο ἐκδικήστε
τοῦ δικοῦ μου πατέρα. . . .

Κ' ἐδῶ στείλτε μου ἐσεῖς τὸ δικό μου ἀδερφό,
γιατὶ μόνη πιὰ ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ βαστάξω
τοῦ καημοῦ τὸ μονόπλευρο βάρος! 120

Μὲ τὰ τελευταῖα λόγια τῆς Ἠλέκτρας, ἔρχεται ἀπὸ δεξιὰ
καὶ παρατάσσεται ὁ ΧΟΡΟΣ, δεκαπέντε Μυκηναῖες γυναῖκες.

ΧΟΡΟΥ ΠΑΡΟΛΟΣ — ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΜΕΛΟΣ

ΧΟ. ὦ κόρη, κόρη μητέρας πανάθλιας, (Στροφή Α')

ὦ Ἠλέκτρα, τί λυώνεις μὲ ἀστεῖρευτο κλάμα
ἔτσι πάντα γιὰ τὸν Ἀγαμέμνονα;
Πᾶνε πιὰ χρόνια, ποῦ ἡ μάννα σου ἡ ἄνομη
μέσα σὲ βρόχια τὸν τύλιξε ἀντίθεα
καὶ σὲ χέρια τὸν ἔρριξε χαμένα — ὦ, ποῦ νὰ σβήσῃ
ποῦ τᾶπραξε! . . . ἂν πρόπη μου τέτοια νὰ μελετῶ.

ΗΛ. ὦ ἀρχοντοπούλες καλές μου,
ποῦ ἦρθατ' ἐδῶ στὰ δεινὰ μου παρήγορες!
Τὰ εἶδα, τὰ νοιώθω ὅλα τοῦτα καὶ τίποτα 130
δὲ μοῦ ξεφεύγει· νὰ πάψω εἶν' ἀδύνατο
τοὺς στεναγμοὺς γιὰ τὸ δόλιο πατέρα μου.

Μὰ ἐσεῖς τώρα ποῦ κάθε
τοῦ φίλου χάση μὲ ἀντίχαση ἀλλάζετε,
στὰ βάσανά μου ἀφήστε με,
ἄχ, ἄχ, σᾶς ἱκετεύω.

ΧΟ. Πῶς ὅμως, μέσ' ἀπ' τὴ λίμνη τὴν πάγκοινη (Ἀντιστροφή Α')

τοῦ Ἄδῃ, μπορεῖς τὸν πατέρα ποτέ σου
νᾶναστήσης μὲ βόγγους καὶ δέησες;
Δὲν κρατᾶς μέτρο, σὲ πόνον ἀγιατρευτο 140
πάντα περνεῖς καὶ στενάζοντας χάνεσαι,
κι ἄς μὴν ἔχη ξαλάφρωμα κανένα ἢ συφορά σου.
Τὰβάσταχτα, Ἠλέκτρα μου, τί μοῦ τὰ λαχταρᾶς;

ΗΛ. Ἄμναλος ὅποιος ἀρνιέται
τὰ γονικά του ποῦ πᾶνε, πᾶνε ἄχαρα!
Πῶς μοῦ ταιριάζει στὴ γνώμη ἡ θρηνόλαλη
ποῦ ὅλο τὸν Ἴτη, τὸν Ἴτη ὀλοφύρεται,
ἡ ἔντρομη ἀηδόνα, ἡ μηνήτρα τῆς ἀνοιξῆς!

- ὦχ, παντέρμη Νιόβη, 150
 θεά μου ἔσένα ἐγὼ λέγω καὶ σέβουμαι,
 ποὺ μνήμα ἐσὺ ὀλοπέτρωτο,
 ἄχ, ἄχ, δακρυοσταλάξεις.
- ΧΟ. Ὅχι μόνο γιὰ σένα, παιδί μου, (Στροφὴ Β')
 μέσ' στοὺς θνητοὺς φανερώθηκε ἡ πίκρα,
 ὥστε σ' αὐτὰ τοὺς μέσα νὰ περάσης,
 ποὺ ὁμόγενη τοὺς εἶσαι καὶ συναίματη.
 Ἔτσι ἡ Χρυσόθεμη ζῆ κ' ἡ Ἰφιάνασσα ἐδῶ στὸ παλάτι,
 κ' ἐκεῖνος ἀγωνίζεται ὁ καλότυχος, —
 νιάτα κρυφὰ ξενητεμένα, —
 ποὺ ἡ δοξασμένη κάποτε χώρα τῶν Μυκηναίων 160
 θὰ τὸν δεχτῆ ἄν ἐρθῆ βασιλόπαιδο
 μὲ τοῦ Διὸς τὴν πρόσχαρη συνοδιά, τὸν Ὀρέστη.
- ΗΛ. Ποὺ αὐτὸν ἐγὼ προσμένοντας ἀκούραστη, ἄκληρη,
 δύστυχη, ἀνύπαντρη ὄλο καὶ γυρνῶ.
 Ναί, δακρυόλουστη ἐγὼ, τὴν ἀτέλειωτη
 μοίρα τραβῶ τῶν κακῶν· μ' αὐτὸς ξέχασε
 τὰ ὅσα ἔχει λάβει καὶ μάθει. Ποιό μήνυμα
 φτάνει σ' ἐμένα καὶ ψέμα δὲ βγαίνει; 170
 Γιατὶ πάντα ποθεῖ,
 κ' ἐνῶ ποθεῖ, δὲν τονὲ νοιάζει νᾶρθῃ.
- ΧΟ. Λάβε θάρρος, ναί, θάρρος, παιδί μου· (Ἀντιστροφὴ Β')
 πάντα στὰ οὐράνια μεγάλος ὁ Δίας,
 ὅλα τὰ βλέπει, κυβερνᾷ τὰ πάντα
 τὸν πόνο τῆς χολῆς σου ρίξε ἄπάνω του,
 γιὰ ὅσους ὀχτρούεσαι μὴ χολοσκᾶς, μὰ καὶ μὴν τοὺς ξεχάσης,
 καὶ εἶν' ὁ καιρὸς θεὸς πολὺν καλόβολος·
 μήτε ὁ ποὺ μένει στάκρογιαλί 180
 τῆς Κρίσας τὸ βοϊδόχαρο νιὸς Ἀγαμεμνονίδης
 θᾶναι γιὰ πάντα στὴ γνώμη του ἀγύριστος,
 μήτ' ὅποιος θεὸς στοῦ Ἀχέροντα βασιλεύει τὸ πλάι.
- ΗΛ. Μὰ ἐμένα ὡς τώρα πέρασε, μ' ἄφηκε ἀνέλπιδη,
 ὅλος ὁ βίος μου, οὔτε πιὰ βαστῶ.
 Δίχως γονιοὺς λυώνω ἐδῶ, καὶ μαραίνουμαι,
 φίλος γιὰ μένα κανεῖς δὲν ὀρθώνεται·
 μά, σὰ φερμένη ἀπ' τὰ ξένα καὶ ἀνάξια,

- στὰ πατρικά μου παλάτια δουλεύω· 190
 καὶ κουρέλια φορῶ,
 καὶ σ' ἀδειανὸ τραπέζι γυροφέρνω.
- ΧΟ. Θλιβερὴ τοῦ ἐρχομοῦ του ἡ κραυγὴ, (Στροφὴ Γ')
 θλιβερὴ καὶ ἀπ' τὴν κλίνη τοῦ κύρη,
 ὅταν γιὰ σένα ἀπ' τὰ ὀλόχαλκα
 πελέκια ἀντιλάλησε ὁ χτύπος.
 Δόλος εἶταν ποὺ ὀρμήνεψε, καὶ ὁ ποὺ σκότωσεν, ἔρωτας,
 καὶ φοριχτὰ τὸ φοριχτὸ πρωτοφύτευαν τρόπο, —
 ἂν εἶταν θεὸς ἢ ἀπ' τοὺς θνητοὺς κανέναν
 ὁ ποὺ τᾶπραξε κεῖνα. 200
- ΗΛ. Ὅχι, ἡ μέρα ἐκεῖνη ἀπ' ὅλες ποὺ γιὰ μένα
 ἦρθες μαύρη καὶ περίσσια μισητή.
 ὦ νύχτα, ὦ τρισμέγαλα βάρη
 ἀπὸ ἀνείπωτα δεῖπνα,
 ὅπου ἀντίκρυσε ὁ πατέρας μου
 τὸν ἀταίριαστο θάνατον ἀπὸ χέρια διπλά,
 ποὺ μοῦ κόψαν προδομένη τὴ ζωὴ,
 καὶ μὲ ρήμαξαν ἐμένα, —
 ποὺ ὁ μεγάλος θεὸς ὁ Ὀλύμπιος
 πάθη ἄς δώση νὰ πάθουν ἀντάξια, 210
 καὶ χαρὰ ποτὲ ἄς μὴ λάβουν
 ὅσοι τέτοια κατόρθωσαν ἔργα!
- ΧΟ. Κοίτα μὴν ἡ φωνὴ σου ἀκουστῆ... (Ἀντιστροφὴ Γ')
 Ἄπο ποιὰ, δὲν τὸ νοιώθεις, καμάρια
 τώρα σὲ τέτοια ἀπὸ μόνῃ σου
 κατάντημα ἀταίριαστο πέφτεις;
 Γιατὶ βγαίνουν ἀμέτρητα τὰ δεινὰ ποὺ μοῦ κέρδησες
 μὲ βαρύνκαρδη πάντα ψυχὴ ξεγεννώντας
 πολέμους, — μὰ στοὺς δυνατοὺς δὲν πρέπει
 νὰ ζυγῶνης μὲ ἀμάχη. 220
- ΗΛ. Στὰ δεινὰ γὼ λυγισμένη, στὰ δεινὰ μου,
 τὸ γνωρίζω, δὲ μοῦ κρύβεται ἡ ὀργή...
 Μὰ πάθη ὅσα γὼ κι ἂν τραβήξω,
 δὲ θὰ κόψω τοὺς θρήνους,
 ὅσο κι ἂν κρατήσῃ ὁ βίος μου, —
 καὶ γιὰ ποιόν, φιλενάδες μου, θὰ μποροῦσα ποτέ,

για ποιόν τάχα πού στοχάζεται σωστά,
 λόγια χρήσιμα νάκούσω ;
 Ἄστε με, ἄστε με, ὦ παρήγορες,
 γιατί ἀστείρευτα ἐτοῦτα θὰ κράζωνται, 230
 καὶ ποτὲ δὲ θάποκάμω
 μ' ἔτσι ἀμέτροντους θρήνους νὰ κλαίω.

ΧΟ. Μὰ ἐγὼ στοργικὰ σοῦ μιλῶ,
 σὰ μπιστεμένη μητέρα, —
 δεινὰ σὰ δεινὰ μὴ γεννᾷς.

ΗΛ. Καὶ τί μέτρο σὰ βάσανα ὑπάρχει ; — ἔλα πές μου !
 Καὶ εἶναι καλὸ τοὺς νεκροὺς νάμελήσω ;
 Τοῦτο, μέσ' στοὺς ἀνθρώπους σὲ ποιόν ἔχει ρίζα ;
 Τιμημένη ἀπ' αὐτόν ; — ἄς μοῦ λείπη !
 Μήτε, μέσα μου ἂν ἔχω κανένα καλόν, 240
 νὰ τὸ χαίρουμαι ἀτάραχα, δίχως
 τιμὴ στοὺς γονιούς, μὲ κλειστὲς τὶς φτεροῦγες
 τοῦ στριγγόφωνου βόγγου !
 Γιατί ἂν ὁ πού σκοτώθηκε, χῶμα πιά καὶ τίποτα,
 κοιτάται χάμον ταλαίπωρος,
 καὶ δὲν πληρῶσουν ἐτοῦτοι
 μὲ φόνο τὸ φόνο του,
 πάει καὶ ντροπὴ καὶ θεοσέβεια
 σ' ὄλο τ' ἀνθρώπινο γένος ! 250

Α' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Ἦστερ' ἀπὸ μιὰ στιγμή μιλάει στὴν
 Ἠλέκτρα ἢ ΚΟΡΥΦΑΙΑ τοῦ Χοροῦ-

ΚΟ. Γιὰ τὸ καλὸ σου ἐγὼ, μὰ καὶ γιὰ τὸ δικό μου,
 ἦρθα κόρη μου ἐδῶ καὶ τὸ σωστὸ ἂν δὲ λέγω,
 ἄς γίνῃ αὐτὸ πού λές· κ' ἐμεῖς σὲ ἀκολουθοῦμε.

ΗΛ. Ντρέπομαι ἀληθινά, καλές μου, ἂν μὲ τοὺς θρήνους
 τοὺς πολλοὺς σὰς φανῶ βαρύνωμην περίσσια.
 Μὰ ἔτσι γιὰ νὰ φερθῶ ἢ ἀνάγκη μὲ βιάζει, —
 συμπαθήστε. Γιατί ποιά γυναῖκ' ἀπὸ γένος,
 βλέποντας πάθη γονικά, δὲ θάκαν' ἔτσι,
 πού μέρα νύχτα ἐγὼ νὰ θεωριεῦουν ὀλοένα
 μπροστά μου τὰ θωρῶ, παρὰ νὰ λιγοστεύουν ; 260

Πρῶτα, μοῦ εἶναι ὁ χειρότερος ὄχτρος — ποιός ἄλλος ; —
 ἢ μάννα πού μὲ γέννησε· κ' ὕστερα μέσα
 στὸ σπιτικό μου ζῶ μαζὶ μὲ τοὺς φονιάδες
 τοῦ πατέρα μου· αὐτοὶ μ' ἐξουσιάζουν, καὶ εἶναι
 στὸ χέρι τους τὸ τί θὰ πάρω ἢ θὰ μοῦ λείπη.
 Ἔπειτα οἱ μέρες πού περνῶ, τί εἶναι, θαρρεῖτε ; —
 ἅμα βλέπω τὸν Αἴγισθο στὸ θρόνο νὰ θροναίω
 τὸν πατρικό μου· ἢ τὸν ἰδῶ μ' ἐκείνον ἴδια
 νὰ φορῆ φορεσιά καὶ παραστιᾷς νὰ χύνῃ
 σπονδές, ἐκεῖ πού μοῦ τὸν ἔσφαξε· καὶ ἀκόμα 270
 τὴν πιὸ μεγάλη ἅμα θωρῶ ντροπὴ ἀπὸ τούτους,
 τὸ φονιά μας ἐκεῖ, στοῦ πατέρα τὴν κλίνη
 μὲ τὴν ἄθλια μητέρα μου, μητέρα ἂν πρέπη
 νὰ τὴ φωνάζω αὐτὴ πού κοιμᾶται μὲ δαῦτον !
 Μὰ τόσο αὐτὴ τολμᾷ, πού μὲ τὸν ἀντροφόνο
 πλαγιάζει, καὶ καμιά δὲ φοβᾶται Ἐρινία·
 παρὰ σὰ νὰ γελᾷ μ' αὐτὰ πού φτεαίνει, βρῆκε
 ποιά μέρα πέφτει ἐκείνη πού, τότε, μὲ δόλο
 σκότωσε τὸν πατέρα μου, καὶ τέτοια μέρα 280
 στήνει χορούς, καὶ σφάζει ἀρνιά, μήνα σὲ μήνα,
 προσφορά στοὺς θεοὺς πού στέκονται σωτῆρες.
 Κ' ἐγὼ βλέποντας ἢ ἄμοιρη, μέσ' στὸ παλάτι,
 κλαίγω, λυώνω καὶ μύθουμαι γιὰ τοῦ πατέρα
 τὸ ἄχαρο δεῖπνο πού ἔλαβε καὶ τὸνομά του,
 μόνη κι ἀπόμνη· γιατί μήτε νὰ κλάψω
 μπορῶ κἂν τόσο, πού ἢ καρδιά νὰ μοῦ γλυκάνῃ.
 Γιατί αὐτὴ πού τρανὴ γυναῖκα εἶναι σὰ λόγια,
 μὲ κατάρες κακὲς φωνάζοντας μὲ βρίζει :
 — ὦ ἀντίθεο σίχαμα, γιὰ σὲ μόνη ὁ πατέρας
 πέθανε ; Ἄλλος κανεὶς θνητὸς δὲν ἔχει πένθος ; 290
 ὦ, πού νὰ ἰδῆς κακὸ χάρο, μηδ' ἀπ' τοὺς βόγγους
 τούτους οἱ κάτω θεοὶ ποτὲ μὴ σὲ γλυτώσουν !
 Ἔτσι ὄλο βρίζει· ἐξὸν ἅμ' ἀκούη ἀπὸ κάποιον
 πὼς θάρθη ὁ Ὀρέστης· πιά τότε, ξεφρενιασμένη,
 σκούζει σταυτιά μου : — Ἔσὺ σ' αὐτὰ δὲ μοῦ εἶσ' αἰτία ;
 δικό σου δὲν εἶν' ἔργο αὐτό, πού τὸν Ὀρέστη
 μέσ' ἀπ' τὰ χέρια μοῦ ἔκλεψες κ' ἔστειλες ἔξω ;
 Μὰ ὅπως σοῦ ἀξίζει, ξέρε το, θὰ τὸ πλερώσῃς !

- Ἔτσι ἀλυχταί, καὶ ἀπὸ κοντὰ τῆς βάζει λόγια
 στὰ τέτοια ὁ ξακουστὸς γαμπρός, στὴ μέση πάντα, 300
 ὁ χαμένος αὐτός, πὸν μολεύει ὅ,τι ἀγγίξει,
 πὸν μὲ τῶν γυναικῶν τὶς πλάτες κάνει μάχης.
 Κ' ἐγὼ, πάντα προσμένοντας νὰ φτάσῃ ὁ Ὅρεστης
 σ' αὐτὰ καταλυτῆς, χάνουμαι ἢ δόλια, πάω!
 Γιατὶ ὅλα μὲ τὸ πῶς κάτι θὰ κάμῃ, ἐλπίδες
 κι ἂν εἶχα ἢ ἔχω, αὐτὸς μου τὶς ἔχει ρημαῖε.
 Ἔτσι, μέσ' στὴν κατάντια μου, οὔτε νοῦς, καλές μου,
 πιά, οὔτε σέβας στοὺς θεοὺς· μόνο πολλή μου ἀνάγκη,
 μέσ' στὰ κακά, κ' ἐγὼ κακὰ νὰ ἐπιτηδεύω.
- ΚΟ. Μὰ ἔλα πές μας, ποῖό ἀπ' τὰ δυό, ὁ Αἴγισθος μέσα 310
 εἶναι, πὸν αὐτὰ μᾶς λές, ἢ λείπει ἀπὸ τὸ σπίτι;
 ΗΛ. Καὶ βέβαια! Μὴ θαρρῆς, πὸς νᾶταν αὐτὸς μέσα,
 ἔξω θᾶβγαινα ἐγὼ· τώρα εἶναι σιὰ χωράφια.
- ΚΟ. Ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, μὲ πλιότερο θάρρος, ἀλήθεια,
 τώρα κ' ἐγὼ ἄς ἐρθῶ νὰ μιλήσω μαζί σου.
- ΗΛ. Μακριὰ σὰν εἶν' αὐτός, ρώτα με ὅ,τι σ' ἀρέσει.
- ΚΟ. Καὶ νά, πὸν σὲ ρωτῶ. Για τὸν αὐτάδερό σου
 τί λές; θᾶρθη ἢ θᾶργήσῃ; Αὐτὸ θέλω νὰ μάθω.
- ΗΛ. Λέγει· ὅμως κάνει κἂν τίποτ' ἀπ' ὅσα λέγει;
- ΚΟ. Νᾶργῆ τοῦ ἀρέσει ὅποιος τραβᾷ γιὰ ἔργα μεγάλα. 320
- ΗΛ. Καὶ ὅμως ἐγὼ τὸν ἔσωσα χωρὶς νᾶργήσω.
- ΚΟ. Θάρρος! καὶ εἶναι καλὸς νὰ συντροῦξῃ τοὺς φίλους.
- ΗΛ. Τὸ πιστεύω· εἰδεμὴ θὰ ζοῦσα τόσα χρόνια;
- ΚΟ. Μὴν πῆς τῶρ' ἄλλο πιά· τί βλέπω, ἀπ' τὸ παλάτι
 ἢ ἀδερφή σου ἢ συναίματη κι ἀπὸ πατέρα
 καὶ ἀπὸ μάννα, ἢ Χρυσόθεμη, στὰ χέρια φέρνει
 τὰ ἐντάφια, ὅπως στοὺς νεκροὺς εἶναι ἢ συνήθεια.

Ἐρχεται ἡ ΧΡΥΣΟΘΕΜΗ ἀπὸ τὸ παλάτι, μὲ
 πλούσια φορέματα ντυμένη, καὶ μαζί της μιὰ πα-
 ρακόρη πὸν κρατεῖ πλούσια τὰ ἐντάφια πρόσ-
 φορα, χοῆς στὴν προχόη καὶ πόπανα στὸ πανέρι.

- ΧΡ. Τ' εἶναι τούτη ἡ βοή πάλι πὸν ἐσύ, ἀδερφή μου,
 στὸ ἔβγα τῆς ἐμπατῆς πρόβαλες καὶ φωνάζεις;
 Μῆτε, καιρὸς κι ἂν πέρασε, θέλεις νὰ μάθῃς 330
 σὲ ἀνώφελο θυμὸ τοῦ κάκου νὰ μὴν πέφτῃς.

- Κι ὡς τόσο ἐγὼ νοιώθω καλὰ τί εἶμαι, καὶ τόσο
 πονῶ γιὰ τοῦτο, πὸν ἂν ποτε δύναμη λάβω,
 θὰ τᾶπόδειχνα εὐτὺς τί ἔχω γι' αὐτοὺς στὸ νοῦ μου.
 Μὰ τώρα, στὰ δεινὰ, τᾶρμενά μου ἄς μαϊνάρω,
 καὶ ἄς μὴ φανῶ ζημιὰ πὸς κάνω, ἐνῶ δὲν κάνω.
 Κ' ἔτσι θέλω καὶ σὺ τὸ ἴδιο νὰ κάνῃς. Βέβαια
 τὸ δίκιο εἶν' ὄχι ὅπως ἐγὼ λέγω, παρὰ ὅπως
 ἐσὺ κρίνεις· μὰ λεύτερη νὰ ζήσω ἂν πρέπῃ,
 τοὺς δυνατοὺς χροιάζεται πάντα νᾶκούω. 340
- ΗΛ. Φοβερό, κόρη ἐσὺ πὸν εἶσαι τέτοιου πατέρα
 κείνον νὰ λησμονῆς, καὶ ἢ μάννα νὰ σὲ μέλῃ!
 Γιατὶ ὅλες σου τὶς συμβουλὲς γιὰ μένα, ἐκείνη
 τὶς δασκάλεψε· τίποτα δὲ λὲς δικό σου.
 Ἔπειτα, πάρ' ἐν' ἀπ' τὰ δυό· σοῦ λείπει ἢ γνώση;
 ἢ μου ἔχεις γνώση καὶ ἀστοχᾶς ποιούς ἔχεις φίλους;
 πὸν τώρα δὰ μᾶς τὸ εἶπες πὸς δύναμη ἂν εἶχες,
 τὸ μῖσος σου θᾶπόδειχνες πὸν ἔχεις σὲ τούτους· —
 κ' ἐμὲ, πὸν βγήκα τιμωρὸς γιὰ τὸν πατέρα,
 δὲ μὲ βοηθᾷς, καὶ ὅπου τραβῶ μὲ ξεδρομίζεις. 350
- Κοντὰ στᾶλλα κακά, δὲ δείχνει αὐτὸ δειλία;
 Γιατί, — μάθε με, ἢ ἄς σοῦ τὸ πῶ, — τί τάχα θᾶταν
 κέρδος γιὰ μένα ἂν ἔπαυα τὰ βογγητά μου;
 Δὲ ζῶ; — τὸ ξέρω, κακοζῶ· μὰ ὅσο μου φτάνει.
 Καὶ τοὺς πικραίνω αὐτούς, ὥστε στὸν πεθαμμένο
 τιμὲς νὰ φέρνω, ἂν χαίρωνται μ' αὐτὰ ἐκεῖ κάτω.
 Κ' ἐσὺ πὸν τάχα λὲς μισεῖς, μισεῖς μὲ λόγια,
 καὶ στὰ ἔργα πᾶς μὲ τοὺς φονιάδες τοῦ πατέρα.
 Ποτέ μου ἐγὼ, μηδ' ἂν κανεῖς πάη νὰ μου φέρῃ
 τὰ δῶρα σου πὸν τώρα ἐσὺ μ' αὐτὰ κομπάζεις, 360
 δὲ θᾶσκυβα μπροστὰ σ' αὐτούς. Για σὲ τραπέζι
 πλούσιο ἄς στρώνεται, βιὸς τριγύρω ἄς πλημμυρίζῃ.
 Για μέ, νὰ μὴν πονῶ ἀπὸ μέ, τὸ μόνο ἄς εἶναι
 προσφάγι· δὲν ποθῶ νὰ λάβω τὶς τιμὲς σου·
 μητ' ἐσύ, ἂν εἶχες νοῦ· πὸν ἐνῶ μοροῦσες κόρη
 τοῦ πρώτου ἀπ' ὅλους νὰ σὲ λέν, τώρα τῆς μάννας
 τῶνομα ἔχε. Ἔτσι θὰ φανῆς κακὴ σὲ τόσοις,
 γονιὸ νεκρὸ ἀφοῦ προδώκες καὶ τοὺς δικούς σου.
- ΚΟ. Ὅχι μὲ ὀργή, γιὰ τὸ θεό! γιατί ἀπ' τὰ λόγια

- κέρδος και για τις δυο βγαίνει, αν με τα δικά της 370
μάθης κ' ἐσὺ νὰ πᾶς, κι αὐτὴ με τὰ δικά σου.
- XP. Γυναῖκες μου, εἶμ' ἐγὼ κάπως συνηθισμένη
με τὰ ὅσα λέγει αὐτὴ· καὶ οὔτε θὰ τὸ νοιαζόμουν,
πρὶν ἀκούσω πὼς ἔρχεται κακὸ μεγάλο
σ' αὐτὴ, τοὺς τόσους βόγγους της νὰ σταματήσῃ.
- HA. Ἔλα, τὸ φοβερό, πές το, τί εἶναι· ἀπὸ τοῦτα
πιὸ μεγάλο ἂν μοῦ πῆς, ἀντίλογο δὲν ἔχω.
- XP. Μά, ὅλα, ὅσα ξέρω ἐγώ, θὰ σοῦ τὰ μαρτυρήσω.
Σκοπεύουν, ἂν τοὺς βόγγους σου τούτους δὲν πάψῃς,
νὰ σὲ στείλουν ἐκεῖ, ποὺ τοῦ ἡλίου πιά τὸ φέγγος 380
δὲ θάντικρύσης, μά, σὲ κατάκλειστη στέγη,
ζώντας μακριὰ ἀποδῶ, θὰ ψέλνῃς τὰ δεινά σου.
Στοχάσου το, κι ἂν ὕστερα πάθῃς, μὴν τᾶχῃς
μαζί μου· εἶναι καιρὸς, τώρα νὰ βάλῃς γνώση.
- HA. Ὡστε, ἔχουν βουληθῆ καὶ τέτοια νὰ μοῦ κάμουν·
- XP. Μάλιστα· κι ἅμα ὁ Αἴγισθος φτάσῃ στὸ σπίτι.
- HA. Ὡ, εἴθε μιὰν ὥρ' ἀρχήτερα νάρθῃ γιὰ τοῦτο!
- XP. Τί λόγια τοῦτα εἶν' ἄμοιρη, ποὺ καταριέσαι·
- HA. Νάρθῃ, ἂν ἔχῃ σκοπὸ κάτι ἀπ' αὐτὰ νὰ κάμῃ!
- XP. Γιὰ νὰπολάψῃς τί; Μά, εἶσαι στὰ λογικά σου; 390
- HA. Μακριὰ ἀπὸ σᾶς, ὅσο μπορῶ, γιὰ νὰ ξεφύγω.
- XP. Καὶ τὴ ζωὴ τὴν τωρινὴ δὲν τὴ θυμᾶσαι;
- HA. Καλὴ ἢ ζωὴ μου αὐτὴ· γιὰ θάμασμα εἶναι ἀλήθεια.
- XP. Θᾶταν ὡς τόσο, ἂν ἤξερες κ' ἔβαζες γνώση.
- HA. Μὴ μ' ὀρμηνεύῃς νὰ φανῶ κακὴ στοὺς φίλους.
- XP. Δὲ σ' ὀρμηνεύω αὐτό· μὰ στοὺς τρανοὺς νὰ κλίνῃς.
- HA. Κολάκευε ἔτσι ἐσύ· δὲν τῶχ' ἐγὼ συνήθιο.
- XP. Καὶ ὅμως μ' ἀστοχασιὰ καλὸ νὰ νὰ μὴν πέσῃς.
- HA. Θὰ πέσω ἂν χρειαστῇ, γδικιώντας τὸν πατέρα.
- XP. Μὰ ὁ πατέρας σ' αὐτὰ με συμπαθεῖ τὸ ξέρω. 400
- HA. Λόγια εἶν' αὐτὰ ποὺ οἱ ἀναντροὶ θὰ τὰ παινέσουν.
- XP. Κ' ἐσὺ δὲ θὰ πειστηῖς με τὸ μέρος μου νάρθῃς;
- HA. Ὡ, ἄς μὴ με ποῦν ποτὲ τόσο λειψὴ ἀπὸ γνώση!
- XP. Τότε, ἄς κινήσω πιά τὸ δρόμο ποὺ ἔχω πάρει.
- HA. Καὶ ποῦ πᾶς; κι αὐτὰ ἐδῶ ποῦ τὰ πᾶς τὰ κανίσκια;
- XP. Μὲ στέλνει ἢ μάννα με σπονδὲς γιὰ τὸν πατέρα.
- HA. Τί εἶπες; σπονδὲς αὐτὴ, στὸν ἀσπονδον ἐχτρὸ της;

- XP. Ποὺ τὸν ἔσφαξε αὐτὴ, — τοῦτο νὰ πῆς δὲ θέλεις;
- HA. Καὶ ἀπ' τοὺς φίλους ποιὸν ἄκουσε; ποιανοῦ ἄρεσ' ἔτσι;
- XP. Ἀπὸ κάποια, θαρρῶ, νυχτερινὴ φοβέρα . . . 410
- HA. Ὡ πατρικοὶ θεοί, βοηθήστε μας κἂν τώρα!
- XP. Σὲ τοῦτο ποὺ τὴν τρώμαξε βλέπεις ἐλπίδα;
- HA. Ἄν ἐσὺ μοῦ πῆς τόραμα, θᾶλεγα κάτι.
- XP. Δὲν ξέρω παρὰ ἀσήμαντα νὰ σοῦ ἱστορήσω.
- HA. Λέγε τα κἂν αὐτά. Καὶ τᾶσήμαντα λόγια
καὶ γκρέμισαν καὶ ἀνάστησαν ὡς τώρα ἀνθρώπους.
- XP. Λόγος εἶναι γι' αὐτὴ πὼς εἶδε τὸν πατέρα,
τὸ δικό μας, στὸ φῶς πὼς ἦρθε καὶ μαζί της
πάλι μιλοῦσε· καὶ ὕστερα, πὼς αὐτὸς πῆρε 420
κ' ἔμπηξε μπρὸς στὴ σιὰ τὸ σκῆπτρο ποὺ κρατοῦσε
πρῶτ' αὐτός, καὶ τώρα ὁ Αἴγισθος· κ' ἔβγαλε κεῖνο
κλωνάρι φουντωτὸ ψηλά, ποὺ πέρα ὡς πέρα
σκέπασε με σκιὰ τὴν γῆ τῶν Μυκηναίων.
Τέτοια κάποιον ἐκεῖ ποὺ ἔτυχε, ἅμα στὸν Ἥλιο
βγήκε τῶνειρο, ἐγὼ ἄκουσα νὰ ξαναλέγῃ.
Τίποτ' ἄλλο ἀπ' αὐτὸ δὲν ξέρω, παρὰ μόνο
πὼς με στέλνει γι' αὐτὴ ποὺ πῆρε τὴν τρομάρα.
Μά, σ' ἐξορκίζω στοὺς θεοὺς τοὺς γονικούς μας,
στὰ λόγια μου ἔλα πιά, σὲ ἀστοχασιὰ μὴν πέσῃς.
Κι ἂν με διώχῃς, στάνάποδα θὰ μοῦ ξανάρθῃς. 430
- HA. Μά, ὦ καλὴ μου, ἀπὸ αὐτὰ ποὺ μοῦ κρατᾶς στὰ χέρια
μὴν πᾶς στὸν τάφο τίποτα· σωστὸ δὲ σοῦ εἶναι,
μήτε ὄσιο, ἀπὸ μιὰ φόνισσα νὰ στήσῃς δῶρα
νεκρικά, καὶ σπονδὲς νὰ φέρῃς στὸν πατέρα·
μὰ ἢ στὸν ἀγέρα, ἢ σὲ βαθιὰ σκαμμένο χῶμα
κρύψε τα, καὶ ἀπ' αὐτὰ στὸ μνήμα τοῦ πατέρα
νὰ μὴ ζυγώσῃ τίποτα· καί, ὅταν πεθάνῃ,
σημαδιακὰ γι' αὐτὴ κάτω θαμμένα ἄς μείνουν.
Καὶ πρῶτα, ἢ πιὸ ξεδιάντροπη γυναῖκα ἀπ' ὅλες
ἂν δὲν εἴταν, αὐτὲς τὶς ἀπαίσιες χροές της 440
ποτὲ γι' αὐτὸν ποὺ σκότωσε δὲ θὰ κερνοῦσε.
Μὰ σκέψου, φιλικὰ γι' αὐτὴ τὰ δῶρα ἐτούτα
μπορεῖ ὁ νεκρὸς, θαρρεῖς, στὸν τάφο του νὰ λάβῃ; —
ποὺ αὐτὴ τὸν ἔσφαξε ἄτιμα, κι ἀπ' τὴ μασχάλῃ
τὸ χέρι σὰν ὄχτροῦ τοῦ ἔκοψε, καὶ στὴν κόμη

σφούγγιξε τῆς σφαγῆς τὶς στάλες. Θαρρεῖς τάχα
 πὼς αὐτὰ πού κρατᾷς θὰ τῆς λύσουν τὸ κρῖμα;
 Ποτέ! Μόνο ἄφησέ τα αὐτὰ' κι ἀπ' τὰ μαλλιά σου
 νὰ κόψης τὰ κροπλέξουδα, καὶ τὰ δικά μου
 τῆς δόλιας, μισερὰ βέβαια, μὰ τοῦτα πού ἔχω,
 450 καὶ πρόσφερέ του αὐτὲς τὶς ἱκετήριες τρίχες,
 καὶ τῆ ζώνη μου αὐτή, πού ξόμπλια δὲ στολιζούν.
 Καὶ δεήσου του προσπέφτοντας, νάβγη ἀπ' τὸ χῶμα
 φίλος σ' ἐμᾶς, βοηθὸς ἐνάντια στοὺς ὀχτροὺς μας·
 κι ὁ γιὸς του ὁ Ὁρέστης πιά, μὲ χέρι νικηφόρο,
 μὲ πόδι ζωντανό, νὰ χυθῆι στοὺς ὀχτροὺς του·
 ὥστε ἀπὸ τότε ἐμεῖς μὲ πλουσιώτερά χέρια
 νὰ τὸν νεκροστολιζοῦμε, παρ' ὅσο τώρα.
 Καὶ θαρρῶ, ναί, θαρρῶ πὼς φρόντισε κ' ἐκεῖνος
 τᾶσκημα πού εἶδε ὀνειράτα, νὰ τῆς τὰ στείλῃ.
 460 Ὡς τόσο, ἐσὺ ἀδερφή, κάμε τ' αὐτὰ γιὰ σένα,
 πού κ' ἐμένα βοηθοῦν καὶ τὸν πιὸ φίλο ἀπ' ὄλους,
 τὸν κύρη πού νεκρὸς μᾶς κοίτεται στὸν Ἄδη.
 ΚΟ. Ἡ κόρη μὲ στοργὴ μιλάει· καὶ σύ, καλή μου,
 σωστὰ ἂν τὸ στοχαστῆς, θὰ κάμῃς ὅ,τι λέγει.
 ΧΡ. Θὰ τὸ κάμω· γιατί τὸ δίκιο αἰτία δὲν εἶναι
 δυὸ μάχη νὰ κρατοῦν, παρὰ νάρχιζον τὸ ἔργο.
 Μὰ γιὰ τὰ ἔργ' αὐτά, πού ἐγὼ θὰ δοκιμάσω,
 μὴ βγάλετε μιλιὰ, γιὰ τὸ θεό, καλὲς μου·
 470 γιατί ἂν τὸ μάθῃ ἢ μάννα μου, πικρὴ φοβοῦμαι
 θὰ μοῦβγη ἢ δοκιμὴ πού θὰ τολμήσω τώρα.

Φεύγει ἡ Χρυσόθεμη ἀπὸ δεξιά μὲ τὰ δῶρα τῆς
 Ἡλέκτρας, καὶ τᾶλλα μαζί πού πάει νὰ τὰ κρῖψη,
 ἐνῶ ἡ Ἡλέκτρα μένει βυθισμένη στὴ συλλογὴ.

Α' ΣΤΑΣΙΜΟ

ΧΟ. Ἄν ἐγὼ δὲν εἶμαι μάντισσα τρελή,
 (Στροφή) πού ἢ φρονίμη γνώμη τῆς ἔχει ἀπολείψει,
 ἔρχεται ἢ προφήτισσα Δίκη καὶ κρατεῖ
 στὰ δυὸ της χέρια τῆ δίκια ἔξουσία,
 καὶ παιδεύει, κόρη μου, πρὶν καιρὸς διαβῆ.
 Καὶ παίρνω ἐγὼ θάρρος
 καθὼς τὰ γλυκόπνοα

480

γρικῶ τώρα ὀνειράτα...
 Δὲν τὸ λησμονεῖ ὁ πατέρας σου,
 τῶν Ἑλλήνων βασιλιάς,
 μήτε τὸ παλιὸ χαλκόδετο
 δίκοπο ἀξινάρι,
 πού τὸν κατασκότωσε
 μὲ ἄτιμες πληγές.
 Νὰ κ' ἢ πολυπόδα, πολυχέρα ἐδῶ
 (Ἀντιστροφή) σὲ μαῦρα καρτέρια κρουμένη Ἑρινύα,
 490 ἔφτασε ἢ χαλκόποδη, γιατί ἐνῶ σωστὸ
 δὲν εἶταν, γιὰ γάμους συνέρια ἀντροφόνους
 ἄνομη, ἀστεφάνωτη πάτησε τοὺς δυό.
 Γι' αὐτὸ κ' ἔχω θάρρος,
 δὲν ἔρχεται τῶνειρο
 γιὰ μᾶς ἀψεγάδιαστο,
 πού ἐνεργοῦμε ἢ πού συντρέχομε, —
 γιατί ἀλήθεια στοὺς θνητοὺς
 500 ὄνειρα φριχτὰ ἢ θεόλογα
 γιὰ μαντεῖες δὲν κάνουν,
 ἂν τὸ νύχτιο φάντασμα
 σὲ καλὸ δὲ βγῆ.
 Ὡ πρωτερονὲ τοῦ Πέλοπα
 (Ἐπώδός) πολυπάθε ἀλογόδρομε,
 πὼς ἦρθες πίκρες φέρονοντας
 στὴ χώρα τούτη!
 Γιατί βαθιὰ σὰ βούλιαξε
 καὶ πνίγηκε ὁ Μυρτίλος,
 πού ἀπ' τὰμάξια τὰ δλόχουσα
 510 προδοτικὰ κρουσμένος
 ἔξω τινάχτηκε ἔρριζα,
 ποτὲ ἀπὸ τότε
 στὸ σπῖτι αὐτὸ δὲν ἔλειψεν
 ἢ πολυπάθη ὀργή.

Β' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Προβαίνει ἡ ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ ἀπὸ τὸ παλάτι,
καὶ τὴν ἀκολουθεῖ μιὰ σκλάβα ποὺ κρατεῖ πα-
νέρι μὲ πρόσφορα καλόκαρπα.

ΚΛ. Πάλι ἔξω, καθὼς φαίνεσαι, μοῦ γυροφέρνεις.
Γιατὶ ἐδῶ δὲν εἶν' ὁ Αἴγισθος, ποὺ σὲ σφαλοῦσε
πάντα, ἔξω νὰ μὴ βγῆς γιὰ νὰ βοῖζης τοὺς φίλους.
Τώρα ποὺ λείπει αὐτός, δὲ σὲ νοιάζει γιὰ μένα!
Καὶ ὅμως πολλὰ καὶ σὲ πολλοὺς μοῦ ἔβαλες λόγια, 520
πὼς δυναστεύω ἀπόκοτη κ' ἔξω ἀπ' τὸ δίκιο,
καὶ σένα διαπομπεύοντας καὶ τὰ δικά σου.
Δὲ βοῖζω, δὲ φουσκῶνω ἐγὼ, μὰ λόγια μαῦρα
συχνά ἀπὸ σένα ἀκούγοντας, τὰ ἴδια σοῦ λέγω.
Σοῦ εἶναι ὁ πατέρας πρόφαση — τί ἄλλο; — πάντα,
πὼς πέθανε ἀπὸ μένα. Ἀπὸ μένα τὸ ξέρω
καλά· σ' αὐτὸ ἄρνηση νὰ βρῶ, τρόποσ δὲν εἶναι.
Μὰ ἡ Δίκη ἢ θεὰ τὸν ἔκοψε, κι ὄχι ἐγὼ μόνη,
ποὺ χρέος σου εἶταν νὰ βοηθῆς, ἂν εἶχες γνώση
γιατὶ ὁ κύρης σου αὐτός, ποὺ πάντα μοῦ κλαῖς, μόνος 530
μέσ' στοὺς Ἑλληνας βάσταξε τὴν ἀδερφή σου
νὰ σφάξῃ στοὺς θεοὺς, — ποὺ δὲν τραβῆξε πόνους
σὰν τὴν ἔσπερνε αὐτός, παρὰ ἐγὼ ποὺ γεννοῦσα.
Μ' ἄς εἶναι, — πές μου κἂν, γιὰ ποιούς, γιὰ τίνος χάρη,
τὴν ἔκαμε θυσία; Θὰ πῆς, γιὰ τοὺς Ἀργεῖους;
Μὰ εἶχαν αὐτοὶ δικαίωμα νὰ μοῦ τὴ σφάξουν;
Μ' ἂν γιὰ τὸν ἀδερφὸ τὸ Μενέλαο, τὸ τέκνο
μοῦ ἔσφαξε, αὐτὸ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ πλερώσῃ;
Καὶ μὴ δὲν εἶχ' ἐκεῖνος δυὸ παιδιά; — ποὺ θάταν 540
πιὸ ταιριαστό, ὄχι αὐτὴ, νὰ πεθάνουν, ποὺ κύρη
καὶ μάννα εἶχαν, γιὰ χάρη της ποὺ βγῆκε ἡ ἀρμάδα.
Ἡ τὰ δικά μου ὀρέχτηκεν ὁ Ἄδης, τὰ τέκνα
κάλλιο, κι ὄχι ἐκείνης, νὰ κόψῃ καὶ νὰ φάγῃ;
Ἡ ἀπ' τὸν κακοῦργον ἔλειψε, τὸν κύρη, ἢ ἀγάπη
στά παιδιά μου, καὶ τοῦ ἔμεινε γιὰ τοῦ Μενέλαου;
Ὁ ἄστοργος καὶ κακόγνωμος πατέρας τέτοια
δὲν κάνει; Ἐτσι θαρρῶ, κι ἄς μοῦ ἔχῃς ἄλλη γνώμη.
Νάχῃ φωνή, ἔτσι θάλεγε κ' ἡ πεθαμμένη.

Ἐγὼ γι' αὐτὰ ποὺ γίνανε πίκρα δὲ βάζω·
μ' ἂν βλέπῃς νάχῃ καὶ ἄδικο, πρῶτ' ἀφοῦ πάρης 550
τὸν ἴσιο δρόμο ἐσύ, ψεγάδιαζε τοὺς ἄλλους.

ΗΛ. Αἶ, τώρα δὲ θὰ πῆς πὼς ἄρχισα ἐγὼ πρώτη
τὰ πικρόλογα, κ' ὕστερα τὰκούω ἀπὸ σένα.
Μ' ἂν μοῦ τὸ συχωρῆς, καὶ γιὰ τὸν πεθαμμένο
θὰ μιλοῦσα σωστά, καὶ γιὰ τὴν ἀδερφή μου.
ΚΛ. Βέβαια, τὸ συχωρῶ τὰ λόγια, ἂν ἔτσι πάντα
μοῦ ἄρχιζες, δὲ θὰ πίκραινες ὅσους σὲ ἀκούνε.
ΗΛ. Καὶ νά, σοῦ λέγω. Λές, πὼς μοῦ ἔσφαξες τὸν κύρη;
μὰ εἶτε δίκια, εἶτε ἄδικο, — ποιός λόγος θάταν
ἀπ' αὐτὸν πιὸ ξεδιάντροπος; Κ' ἐγὼ σοῦ λέγω 560
πὼς δίκια δὲν τὸν ἔσφαξες, σὲ λύγισε ὅμως
ἢ γλῶσσα τοῦ κακοῦ τοῦ ἄντρα, ποὺ μοῦ ἔχεις ταίρι.
Τὴν κυνηγήτραι Ἄρτεμη ρώτα, γιὰ τίνος
ποινὴ ἔκοψε κάθε ἄνεμον ἀπ' τὴν Αὐλίδα;
ἢ ἄς σοῦ τὸ πῶ, — ἀπὸ κείνη ποιός μπορεῖ νὰ μάθῃ;
Κάποτε, λένε, ὁ κύρης μου, παίζοντας στὸ ἄλλος
τῆς θεᾶς, μὲ τῶν ποδιῶν τὸ χτύπο, σήκωσ' ἕναν
παρδαλό, κλαδοκέρατον ἔλαφο, καὶ ὅταν
τὸν ἔσφαξε, κομπάζοντας πέταξε λόγια.
Καὶ τῆς Λητώς, μ' αὐτὸ ποὺ ὀργίστηκεν, ἢ κόρη 570
κρατάει τοὺς Ἀχαιοὺς, καί, ἀντιζῦγι στὸ ἀγρίμι,
νὰ θυσιάσῃ ζητᾶ τὴν κόρη του ὁ πατέρας.
Ἐτσι ἐκείνη θυσιάστηκε· δὲν εἶταν ἄλλος
τρόπος πίσω νὰ πάῃ, μηδὲ στὸ Ἴλιον ἢ ἀρμάδα.
Γι' αὐτὸ, ἄθελα, ἀναγκάστηκε, ἀντιστάθηκε, ὅμως
τὴν ἔκαμε θυσία· ποτὲ γιὰ τὸ Μενέλαο!
Μὰ καὶ ἂν, ἄς πῶ τὴ γνώμη σου, θέλοντας κείνον
νὰ ὠφελήσῃ, ἔτσι φέρθηκε, γι' αὐτὸ ἀπὸ σένα
ἔπρεπε αὐτὸς νὰ σκοτωθῇ; μὲ ποιόνε νόμο;
Κοίτα, μὴν τέτοιο βάζοντας στοὺς θνητοὺς νόμο, 580
βάλῃς ζημιὰ, μετάνγνωσι στὴν ἴδια ἐσένα.
Γιατὶ ἂν κάνουμ' ἐμεῖς φόνου στὸ φόνου, πρώτη
ἐσὺ θὰ σκοτωθῆς, ἂν εὖρης δίκαια κρίσι.
Σκέψου ὅμως μὴν ἀνύπαρχτη πρόφαση φέρνεις.
Ἐλ' ἂν θέλῃς καὶ μάθε μου, γιὰ τίνος χάρη,
τὰ τωρινά σου αὐτὰ κάνεις αἰσχροτάτα ἔργα; —

πού μὲ τὸ φρογοχέρη ἐσὺ κοιμᾶσαι δίπλα,
 πού ξβγαλες τὸν πατέρα μου μαζί ἀπ' τῆ μέση,
 καὶ παιδιὰ κάνεις διώχοντας πέρα τὰ πρῶτα
 πού καλὰ κι ἄγια βλάστησαν ἀπὸ ἄγιους γάμους. 590

Πῶς τοῦτα νὰ παινέσω; ἢ μὴ θὰ πῆς ἀκόμα,
 τὸ αἷμα τῆς θυγατέρας σου πὼς παίρνεις πίσω;
 Αἰσχροῦ, ὅ,τι καὶ νὰ πῆς· γιατί καλὸ δὲν εἶναι
 μὲ ὄχτροδὸ νὰ παντρευτῆς γιὰ χάρη τοῦ παιδιοῦ σου.
 Μὰ ποιός καὶ συμβουλή κἄν μπορεῖ νὰ σοῦ δώση,
 πού ὄλο βάζεις φωνὲς πὼς τάχα τῆ μητέρα
 κακολογοῦμε; Ἄλήθεια, ἐγὼ σὲ λογαριάζω
 τύραννο πιὸ πολὺ σ' ἐμᾶς, παρὰ μητέρα,
 πού ζῶ μαύρη ζωὴ, πάντα τόσα τραβώντας
 κι ἀπὸ σένα δεινὰ κι ἀπὸ τὸ σύντροφό σου. 600

Κι ὁ ἄλλος πού μεταβιάς σοῦ γλύτωσε ἀπ' τὰ χέρια,
 ζωὴ δύστυχη περὸν στὰ ξένα, ὁ ἔρμος Ὁρέστης·
 πού συχνὰ μοῦ τὸ χτύπησες, πὼς σοῦ τὸν τρέφω
 τιμωρητῆ· κι αὐτὸ θὰ τῶκανα, ἂν μποροῦσα,
 καὶ νὰ τὸ ξέρης! Μά, γι' αὐτὸ σ' ὄλον τὸν κόσμον
 διαλάλησέ με, εἴτε ἄστοργη σοῦ ἄρῆσει, καὶ εἴτε
 στόμα ἀπύλωτο, κἄν, εἴτε γεμάτη ἀναίδεια.
 Γιατί ἂν εἶμαι πολύξερη στὰ τέτοια, κάπως
 καὶ τὸ δικό σου φυσικὸ δὲν τὸ ντροπιάζω.

ΚΟ. Βλέπω καὶ πνέει τὰ μένεα· μ' ἂν ἔχη δίκιο,
 δὲ βλέπω νὰ χρειάζεται γι' αὐτὸ φροντίδα. 610

ΚΑ. Καὶ ποιὰ φροντίδα ἐγὼ πρέπει γι' αὐτὴ νὰ λάβω,
 πού κακὰ καὶ ψυχρὰ μ' ἔβρισε τῆ γεννήτρα,
 καὶ εἶναι ὡς ἀπάνω ἐκεῖ! Δὲ σοῦ φαίνεται τάχα
 πὼς καθετὶ ξεδιάντροπα θάποκοτοῦσε;

ΗΛ. Νὰ τὸ ξέρης καλὰ· ντρέπουμε γὼ γιὰ τοῦτα,
 κι ἄς σοῦ φαίνουμε ἀλλιῶς· καὶ νοιώθω γιὰ ποιό λόγο
 πάρωρα μοῦ εἶναι, ἀταιρίαστα, τοῦτα πού κάνω.
 Μὰ ἡ γνώμη σου ἢ κακὴ καὶ τὰ ἔργα δικά σου
 μὲ βιά μ' ἔξαναγκάζουνε τέτοια νὰ κάνω. 620

«Γιατί μ' αἰσχροῦς ἂν ζῆς, πράματα αἰσχροῦ μαθαίνεις.»

ΚΑ. Ὡ θρέμ' ἀδιάντροπο! ἔτσι ἐγὼ, καὶ τὰ δικά μου
 τὰ ἔργα, τὰ λόγια, πάμπολλα νὰ λὲς σὲ κάνουν!

ΗΛ. Ἐσὺ τὰ λὲς αὐτά· ὄχι ἐγὼ. Γιατί ἐσὺ κάνεις

Μὰ ἐγὼ, κι αὐτὸ καλὰ τὸ ξέρω, δὲν τὸ πῆγα,
 μὰ οὔτε καὶ σύ. Πῶς δά; πού ἄκλαυτη, ἀλήθεια,
 μήτε σὲ θεὸ μπορεῖς νὰ πᾶς πέρ' ἀπ' τὸ σπίτι. 910

Μὰ οὔτε καὶ τῆς μητέρας μας πηγαίνει ὁ νοῦς της
 σ' αὐτὸ, μηδὲ κι ἂν τῶκανε, θὰ μᾶς κρυβόταν.
 Λοιπόν, εἶναι τοῦ Ὁρέστη μας τὰ δῶρα τοῦτα.
 Ἔλα, καλή μου, θάρρεψε· στοὺς ἴδιους ἕνας
 καὶ πάντα ὁ ἴδιος δαίμονας δὲν παραστέκει.
 Γιὰ μᾶς ὡς τώρα εἴταν φοιχτός, μὰ τοῦτ' ἢ μέρα
 θεμέλιο σὲ πολλὰ καλὰ θὰ γίνη βέβαια.

ΗΛ. Ὡχ, τί βλακεία! πόσο ἀπ' ἀρχῆς πονῶ γιὰ σένα! 920

ΧΡ. Τί τρέχει; δὲ σ' ἄρῆσυνε τοῦτα πού λέγω;

ΗΛ. Δὲν ξέρεις πού τραβᾶς; καὶ πού ἀρμενίζει ὁ νοῦς σου.

ΧΡ. Καὶ πῶς δὲν ξέρω ἐγὼ, πού τὰ εἶδα, νά, μπροστά μου.

ΗΛ. Πέθανε, ἄμοιρη· κ' ἔσβησεν ὅ,τι ἀπὸ κείνον
 θὰ σ' ἔσωζε· μὴν ἔχης πιά σ' αὐτὸν ἐλπίδα.

ΧΡ. Ὡϊμένα ἢ ἄμοιρη! ἀπὸ ποιόν τῶχεις ἀκούσει;

ΗΛ. Ἀπὸ ἕναν πού εἶδε ἀπὸ κοντὰ τὸ θάνατό του.

ΧΡ. Καὶ πού εἶν' αὐτός; — τί θάμασμα μὲ συνεπαίρνει!

ΗΛ. Μέσα· γλυκός, κι ὄχι ἄχαρος, γιὰ τῆ μητέρα.

ΧΡ. Ὡϊμένα ἢ ἄμοιρη! — Ἀπὸ ποιόν εἴτανε τάχα
 τὰ δῶρα τὰ πολλὰ στὸν τάφο τοῦ πατέρα; 930

ΗΛ. Ἀλήθεια ἐγὼ θαρρῶ πὼς κάποιος θυμητῆρα
 τοῦ πεθαμμένου Ὁρέστη ἐκεῖ τὰ εἶχε βαλμένα.

ΧΡ. Ὡ, ἡ δύστυχη! Κ' ἐγὼ τέτοια πρόσχαρα λόγια
 φέροντας ἔτρεχα, χωρὶς νὰ ξέρω βέβαια
 σὲ τί κατάρα πέσαμε· καὶ τώρα πού ἦρθα,
 καὶ τὰ κακὰ πού εἴχαμε πρὶν, κι ἄλλα ἀνταμώνω.

ΗΛ. Ἔτσι γιὰ σένα αὐτά· μ' ἂν ἀκούσης κ' ἐμένα,
 τῆς τωρινῆς μας συφορᾶς διώχνεις τὸ βάρος.

ΧΡ. Τί τάχα; τοὺς νεκροὺς θανάσταιν' ἀπ' τὸν τάφο; 940

ΗΛ. Αὐτὸ δὲν τῶπα ἐγὼ· τόσο ἄμυαλη δὲν εἶμαι.

ΧΡ. Τί προστάξεις λοιπὸν πού εἶμαι ἄξια νὰ τὸ κάμω;

ΗΛ. Νὰ τολμήσης αὐτὰ πού ἐγὼ θὰ σ' ὀρμηνέψω.

ΧΡ. Μ' ἂν ἔχουν κανένα ὄφελος, δὲν τὰποκροῦω.

ΗΛ. Ξέρεις, δὲν πάει μπροστά τίποτα χωρὶς κόπο.

ΧΡ. Τὸ ξέρω· κ' ἔτσι ὅσο μπορῶ θὰ σὲ συντρέξω.

ΗΛ. Λοιπόν, ἄκουσε πῶς σκοπεύω νὰ ἐνεργήσω.

Τὸ γνωρίζεις καὶ σύ, κανέννας πιά στὸν κόσμον
 φίλος δὲ ζῆ γιὰ μᾶς, παρὰ τοὺς πῆρεν ὁ Ἄδης,
 κ' ἔρμες τις δυὸ καὶ μοναχὸς μᾶς ἔχει ἀφήσει.
 950 Ἐγὼ, ὅσο στη ζωὴ μάθαινα πὼς ἀνθοῦσεν
 ἀκόμα ὁ ἀδερφός, ἐλπίδες εἶχα νάρθη
 κάποι' ἐκδικητῆς τοῦ φόνου τοῦ πατέρα·
 καὶ τώρα ποὺ δὲν εἶναι πιά, καρτερῶ ἐσένα,
 τὸν ποὺ τὸ χέρι του ἔσφαξε σ' ἐμᾶς τὸν κύρη,
 μαζί μου μὴν ἀργῆς νάρθης καὶ νὰ σκοτώσης,
 τὸν Αἴγισθο· ἄς μὴν τῶχω πιά κρυφὸ γιὰ σένα.
 960 Ὡς ποῦ θὰ μείνης ἀνεργῆ, σὲ ποιά θωρόντας
 ἐλπίδ' ἀκόμα ὀρθή; — ποὺ ἔχεις νάνασθενάζης
 χωρὶς τὴν κατοχὴ τοῦ πατρικοῦ σου πλοῦτου,
 κ' ἔχεις νὰ βασανίζεσαι χρόνια καὶ χρόνια
 σὲ κρεββάτι ἀδειανὸ κι ἀνύπαντρῆ γερονώντας.
 Καὶ μὴν ἐλπίζης πιά τοῦτα νὰ τὰπολάβης
 ποτέ σου· δὲν εἶναι ἄμυαλος ὁ Αἴγισθος τόσο,
 ποὺ νὰφήση ποτὲ νὰ βλαστήση δική σου
 ἢ δική μου γενιά, ζημιὰ σ' αὐτὸν καθάρια.
 970 Ἄν ὅμως ἔρθης βοηθὸς στὰ ὅσα σκοπεύω,
 πρῶτ' ἀπὸ τὸ νεκρὸν πατέρα μας στὸν Ἄδην,
 κι ἀπὸ τὸν ἀδερφό, θάχης τιμὴ καὶ σέβας·
 ἔπειτα, ὅπως γεννήθηκες, λεύτερη κι ὄχι
 σκλάβα θὰ λέγεσαι, θὰ βρῆς καὶ ἀντάξιο γάμο·
 καθέννας στὰ καλά πάντα ἔχει τὴ ματιὰ του.
 Δὲ βλέπεις ἀπὸ ἐγκώμια μὲ πόση δόξα
 κ' ἐσὺ θὰ στολιστῆς, κ' ἐγὼ ἂν μ' ἀκούσης τώρα;
 Πῶς, ὅποιος μᾶς ἰδῆ, συντοπίτης ἢ ξένος,
 δὲ θὰ προσηκωθῆ μὲ παινέματα τέτοια; —
 980 Γιὰ δῆτε αὐτὲς τις δυὸ ἀδερφές, φίλοι μου· ἐτοῦτες
 τὸ πατρικὸ γλυτώσανε τὸ σπῆτι· ἐτοῦτες
 στοὺς ὀχτροὺς ποὺ γερά πατούσαν πρῶτα, νά τες,
 βάλανε φονικό, τὴ ζωὴ τους ἀψηφώντας·
 ἀγάπη αὐτὲς, σέβας αὐτὲς ἀπ' ὅλους νάχουν
 πρέπει· κι ἀπ' ὅλους σὲ γιορτὲς καὶ πανηγύρια
 πάντα νάχουν τιμὲς γιὰ τὴν παλῆκαριά τους.
 Γιὰ μᾶς τις δυὸ κάθε ἄνθρωπος τέτοια θὰ λέγη,
 καὶ ζώντας ἢ νεκρὸς δόξα δὲ θὰ μᾶς λείψη.

Καλή μου, ἔλα στὰ λόγια μου καὶ σύντρεξέ με
 γιὰ χάρη κύρη καὶ ἀδερφοῦ, λῦσε κ' ἐμένα,
 λῦσε κ' ἐσέν' ἀπ' τὰ δεινὰ· γιὰτ' εἶναι, ξέρεις,
 ντροπὴ ὁ ποὺ ζῆ μὲ τὴ ντροπή, καὶ εἶναι ἀπὸ γένος.
 990 ΚΟ. Στὰ τέτοια ἢ φρόνηση ἔρχεται σύμμαχος πάντα
 καὶ σ' αὐτὸν ποὺ τὰ λείει καὶ σ' αὐτὸν ποὺ τὰκούει.
 ΧΡ. Ἔ, γυναῖκες, αὐτὴ, καὶ πρὶν μιλήση, ἂν εἶχε
 τὸ λογικὸ της ἄβλαβο, θάχε κρατήσει
 στοχαστικὴ σειρὰ, ποὺ τώρα δὲν κρατάει.
 Τάχα βλέποντας ποῦ, κ' ἐσὺ μὲ τόσο θράσος
 μοῦ ζώνεσαι, κ' ἐμὲ καλεῖς νὰ βοηθήσω;
 1000 Γυναῖκα ἐσύ, — δὲν τῶνοιωσες; — εἶσαι, κι ὄχι ἄντρας,
 καὶ στὰ χέρια πῶ ἀδύνατη παρὰ οἱ ὀχτροὶ σου.
 Σ' αὐτοὺς τὸ ριζικὸ καλότυχο ὀλημέρα,
 καὶ στραγγίζει γιὰ μᾶς, καὶ στὸ τίποτα πέφτει.
 Τάχα ποιὸς μελετᾷ τέτοιον ἄντρα νὰ σφάξη,
 κι ἀπ' τὴ σφαγὴν ἀπείραχτος θὰ ξεγλυτώση;
 Κι ἂν περνοῦμε κακά, κοίτα σὲ πῶ μεγάλα
 μὴν πέσουμε, ἂν κανεῖς τὰ λόγια αὐτὰ σοῦ ἀκούση.
 Γιατὶ δὲ μᾶς βοηθᾷ, δὲ χρησιμεύει, ἂν φήμη
 ἔχουμε ὄραία, καὶ θάνατον ἄτιμο βροῦμε.
 Γιατὶ δὲν εἶναι ὁ θάνατος τᾶσκημο· εἶναι, ὅταν
 νὰ πεθάνης ποθῆς καὶ δὲν μορῆς νὰ τῶχης.
 Μὰ σὲ ἱκετεύω, πρὶν ὀλότελα χαμένους
 1010 ἀφανιστοῦμ' ἐμεῖς κ' ἡ γενιά μας ρημάξη,
 βάστηξε τὸ θυμό. Κι ὅσα εἰπωμένα μοῦ ἔχεις
 ἐγὼ ἄκουρα καὶ ἀτέλειωτα θὰ τὰ κρατήσω,
 μὰ ἐσύ, εἶναι πιά καιρός, βάλε γνώση, κι ἀφοῦ εἶσαι
 ἀδύνατη, στοὺς δυνατοὺς μάθε νὰ σκύβης.
 ΚΟ. Ἔτσι κάμε' ἀπ' τὴν πρόβλεψη κέδος δὲν εἶναι
 καλῆτερο στὸν ἄνθρωπο, μηδ' ἀπ' τὴ γνώση.
 ΗΛ. Τίποτα τὸ ἀνεπάντεχο δὲν εἶπες· πάντα
 τῶξερα πὼς θὰπόρριχνες τὰ ὅσα ζητοῦσα.
 Μόνη ἐγὼ, μὲ τὸ χέρι μου, πρέπει νὰ πράξω
 τὸ ἔργο ἐκεῖνο· καὶ ἀτέλειωτο δὲ θὰ τὰφήσω.
 1020 ΧΡ. Ἄλοίμονο!
 Μακάρι γνώμη ἐσύ, σὰν πέθαινε ὁ πατέρας
 τέτοια νάχες· γιὰτὶ θὰ τὰ τέλειωνες ὅλα.

- ΗΛ. Τέτοια εἶχα φυσικά, μὰ εἴταν δειλὸς ὁ νοῦς μου.
 ΧΡ. Προσπάθησε ὅσο ζῆς μὲ τέτοιο νοῦ νὰ μείνης.
 ΗΛ. Δὲ θάρθῃς βοηθός· γι' αὐτὸ μοῦ τόρμηνεύεις!
 ΧΡ. Σωστό 'ναι ἂν κἀνης τὸ κακό, κακὸ νὰ πάθῃς.
 ΗΛ. Σοῦ ζηλεύω τὸ νοῦ, μὰ εἶναι φριχτὸ ἡ δειλία.
 ΧΡ. Θάρκούω μ' ὑπομονὴ καὶ τὸ καλὸ ἅμα λέγῃς.
 ΗΛ. Μ' ἀπὸ μένα ποτὲς αὐτὸ δὲ θὰ τὸ πάθῃς.
 ΧΡ. Ὡς νὰ κριθοῦν αὐτὰ λείπει καιρὸς ἀκόμα. 1030
 ΗΛ. Φύγε· καὶ δὲν εἶν' ὄφελος, βλέπω, ἀπὸ σένα.
 ΧΡ. Εἶναι· μὰ ἐσὺ ἀπὸ μάθημα, βλέπω, δὲν παίρνεις.
 ΗΛ. Σῦρε· καὶ στὴ μητέρα σου πὲς τα, ὅλα τοῦτα.
 ΧΡ. Δὲ σ' ὀχτρεύουμαι δὰ μὲ τόσην ἔχτρα ἐσένα.
 ΗΛ. Ὅμως ξέρεις σὲ ποιά μὲ τραβᾶς ἀτιμία.
 ΧΡ. Ὅχι· ἀτιμία καμιά, μὰ πρόβλεψη γιὰ σένα.
 ΗΛ. Στὸ δίκιο σου λοιπὸν πρέπει νάρθῶ ξοπίσω;
 ΧΡ. Σωστά ἅμα στοχαστῆς, ἐσὺ θάσαι ὀδηγός μας.
 ΗΛ. Τί κοῖμα! νὰ μιλᾶς καλά, κι ὅξω νὰ πέφτῃς!
 ΧΡ. Σωστά τὸ λὲς γιὰ τὸ κακὸ πὸν ἐσὺ δουλεύεις. 1040
 ΗΛ. Τί; μὲ τὸ δίκιο αὐτὰ θαρροεῖς πὼς δὲν τὰ λέγω;
 ΧΡ. Μὰ καὶ τὸ δίκιο κάποτε βλάβη μᾶς φέρνει.
 ΗΛ. Μὲ νόμους σὰν αὐτοὺς ἐγὼ νὰ ζῶ δὲ θέλω.
 ΧΡ. Μ' ἂν κάμῃς ὅ,τι λὲς, θὰ πῆς πὼς εἶχα δίκαιο.
 ΗΛ. Καὶ θὰ τὸ κάμω ἐγὼ· διόλου δὲ μὲ τρομάζεις.
 ΧΡ. Τὸ λὲς ἀληθινά; καὶ γνώμη δὲ θάλλᾶξῃς;
 ΗΛ. Γνώμη ἄναντρη, αἶ; — Τί ἄλλο πιὸ σιχαμένο!
 ΧΡ. Δὲν ἐγκρίνεις, θαρρῶ, τίποτ' ἀπ' ὅσα λέγω.
 ΗΛ. Ἔτσι τὰ κρίνω ἐγὼ, κι ἀπὸ καιρὸ, ὅχι τώρα.
 ΧΡ. Φεύγω λοιπόν· γιατί οὔτε σὺ τολμᾶς νὰ κρίνῃς 1050
 τὰ λόγια μου σωστά· καὶ οὔτ' ἐγὼ τὰ ὅσα κάνεις.
 ΗΛ. Σῦρε μέσα· ξοπίσω σου ποτὲ δὲ θάρθῶ
 ἐγὼ, μήτ' ἂν πολὺ τὸ λαχταρᾶς· γιατί εἶναι
 μεγάλη ἀστοχασιὰ νὰ κυνηγᾶς στὰ κούφια.
 ΧΡ. Μ' ἂν θαρρῆς πὼς σωστά στοχάζεσαι ἐσὺ κάπως,
 μεῖνε ὅπως τὸ στοχάζεσαι· γιατί ἅμα πέσης
 στὰ δεινά, θὰ τὸ δῆς πὼς σωστά σοῦ μιλοῦσα.

Πηγαίνει μέσα στο παλάτι.

Β' ΣΤΑΣΙΜΟ

- ΧΟ. Πῶς, στὸν ἀγέρα βλέποντας (Στροφή Α')
- τὰ τόσο γνωστικά πουλιά,
 γιὰ κείνα πὸν τὰ βλάστησαν,
 γιὰ κείνα πὸν εἶδαν ὄφελος,
 τὴ θροφή νὰ φροντίζουν, — 1060
 τὴν ἴδια ἐμεῖς σειρὰ νὰ μὴν κρατοῦμε;
 Μὰ ὄχι, μὰ τὴν ἀστραπὴ
 τοῦ Διός, καὶ μὰ τὴ Θέμη τὴν οὐράνια,
 δὲ θὰ μείνουν γιὰ καιρὸ
 τοῦτοι δίχως ἔγνοιες.
 Ὡ Φῆμη πὸν φτάνεις βαθιὰ στοὺς νεκρούς,
 πικρὴ βόγγησέ μου φωνή,
 στοὺς Ἄτρεϊδες στὸν Ἄδη,
 καὶ τᾶχαρα φέρ' τους μαντάτα!
- Πὲς τους, τὸ σπίτι εἶν' ἄσκημα, (Ἀντιστροφή Α')
- καὶ πὼς τὰ τέκνα τους διπλὴ 1071
 λογοτριβὴ τὰ χώρισε,
 καὶ πᾶνε δὲ φιλιώνονται,
 κι ἀφησιμένη μονάχη
 ἡ Ἡλέκτρα στὴ φουρτούνα παραδέρνει!
 Καὶ ὅλο κλαίει ἡ θλιβερή,
 καὶ βογγᾷ κι ἀναστενάζει τὸν πατέρα,
 σὰν τὴν ὀλοδάκρυτη
 πικρομάνα ἀηδόνα.
 Καὶ μήτε τὴ μέλει ἂν πεθάνῃ ἢ τὸ φῶς
 ἂν χάσῃ, παρὰ τὴ διπλὴ
 νὰ σκοτώσῃ Ἐρινύα.
 Ποιὸς ἄλλος εἶν' ἔτσι γενναῖος; 1080
 Κανεῖς γενναῖος, κι ἂν ζῆ κακόμοιρα,
 πάει νὰ ντροπιάσῃ τὴ δόξα, τῆνομα,
 στὴν καταφρόνια, κόρη μου, κόρη μου!
 Γι' αὐτὸ καὶ σὺ προτίμησες,
 μὲ τᾶσκημα ἀρματώνοντας
 τὴν πολυθρόνητη ζωὴ,
 διπλὸ νὰ λάβῃς ἔπαινο:
 κόρη σοφὴ καὶ κόρη ἀντρειωμένη.

Ἔγωγε, νὰ μοῦ ζήσης! πάντα σου ὑπόδουλοι (Ἀντιστροφή Β)
οἱ ὄχτροί σου νᾶναι σὲ πλούτη ἢ δύναμη, 1091
ὅσο τοὺς εἶσαι τώρα ὑποχείρια.

Σὲ βροῖκα νὰ πορεύεσαι
μὲ μοίρα ὄχι καλόμοιρη,
μὰ ὅπου τὰ νόμιμα τρανά,
ἐσύ μου αὐτὰ ὑπεράξια
νᾶκολουθᾷς μὲ τοῦ Διὸς τὸ σέβας.

Γ' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Ἐρχονται ἀπὸ δεξιὰ ὁ ΟΡΕΣΤΗΣ καὶ ὁ ΠΥΛΛΑΔΗΣ,
καὶ τοὺς ἀκολουθοῦνε δυὸ ξένοι ἄντρες, πὺν ἕνας
τοὺς κρατᾷ μιὰ χάλκινη νεκρικὴν ὑδρία.

- ΟΡ. Ἐ γυναῖκες, σωστὰ νὰ τᾶκούσαμε τάχα,
πὼς πήραμε σωστὰ τὸ δρόμο πὺν ζητοῦμε ;
ΚΟ. Τί φάχνεις γιὰ νὰ βροῖς ; καὶ τί σκοπὸ ἔχεις κ' ἦρθες ; 1100
ΟΡ. Τὸν Αἴγισθο, πὺν κάθεται γυρεύω· εἶναι ὦρα.
ΚΟ. Δὲν ἔσφαλε ὅποιος σ' ἔστειλε· καλὰ ἔχεις φτάσει.
ΟΡ. Ποιὰ λοιπὸν ἀπὸ σᾶς θὰ πάη νὰ πῆ στους μέσα
πὼς ἦρθε ἢ ποθεινὴ γιὰ κείνους συντροφιά μας ;
ΚΟ. Δείχνοντας τὴν Ἡλέκτρα.
Αὐτὴ, ἂν ὁ πιὸ δικὸς χρόος ἔχη νὰ τὸ κάμη.
ΟΡ. Σῦρε, γυναῖκα ἐσύ, μέσα, καὶ πὲς τους, κάποιοι
τὸν Αἴγισθο ζητοῦν, φερόμενοι ἀπ' τὴ Φωκίδα.
ΗΛ. Ὠϊμένα ἢ δόλια! μὴ γι' αὐτὸ πὺν ἔχουμε ἀκούσει
ἔρχεστε φανερὸς φέροντας μαρτυρίες ;
ΟΡ. Ἐσὺ δὲν ξέρω τί ἄκουσες· μὰ ὁ γέρο-Στρόφιος 1110
μὲ στέλνει ἐδῶ μὲ μήνυμα γιὰ τὸν Ὀρέστη.
ΗΛ. Καὶ τί εἶναι, ξένη, αὐτό ; τί φόβος πὺν μὲ ζώνει !
ΟΡ. Κρατώντας λιγοστὰ τοῦ νεκροῦ ἀπομεινάρια,
καθὼς βλέπεις, τὰ φέρνουμε σὲ μικρὸ σκεῦος.
ΗΛ. Ὠϊμένα ἢ δόλια, νὰ το πιά, μπροστὰ μου βλέπω
φανερά, μπρὸς στὰ μάτια μου, κεῖνο τὸ βάρος !
ΟΡ. Ἄν τίποτα θρηνηῖς ἀπ' τὰ δεινὰ τοῦ Ὀρέστη,
μάθε το, ἢ κάλπη αὐτὴ τὸ σῶμα του σκεπάζει.
ΗΛ. Ὠ ξένη, γιὰ τοὺς θεοὺς, δῶσ' μου, ἂν τὸ σκεῦος τοῦτο
κρυμμένο τὸν κρατῇ, νὰ τὸ πάρω στὰ χέρια, 1120
γιὰ νὰ κλάψω κ' ἐμὲ κι ὄλο μαζί τὸ γένος,

μὲ τὴν τέφρα του αὐτῆ, καὶ πικρὰ νὰ θρηνηῖσω.

- ΟΡ. Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του.
Ἔποια κι ἂν εἶναι δώστε το· φέρετε· δὲ θᾶχνη
κακὸ στὸ νοῦ πὺν τὸ ζητᾷ· μὰ θᾶναι κάποια
ἢ ἀπὸ τοὺς φίλους του ἢ ἀπὸ τὸ ἴδιο του αἷμα.
Καὶ λέγοντας, παίρνει τὴν ὑδρία ἀπὸ τὰ χέρια
τοῦ ἀνθρώπου του, νὰ τὴ δώση στὴν Ἡλέκτρα.

- ΗΛ. Ὠ ἐνθύμιο τῆς ψυχῆς τοῦ πιὸ μου ἀγαπημένου,
τοῦ Ὀρέστη, ἐσὺ μοῦ ἀπόμεινες ! Μ' ἄλλες ἐλπίδες
τὸν ἔστειλα μακριά, κι ἄλλιῶς τὸν ξαναβλέπω !
Γιατὶ τώρα ἕνα τίποτα κρατῶ στὰ χέρια,
καὶ, ὦ παιδί μου, λαμπρὸ σ' ἔστειλα ἐγὼ στὰ ξένα. 1130
Ἄμποτε ἀπ' τὴ ζωὴ πρώτη ἐγὼ νᾶχα λείψει,
προτοῦ σὲ ξένη γῆ σὲ στείλω, ἀφοῦ μὲ αὐτὰ μου
τὰ χέρια σὲ κρυφόκλεψα ἐγὼ ἀπ' τὸ φόνο·
κ' ἔτσι νεκρὸς νὰ μοῦ ἔγερνες τὴν τότε ἡμέρα
δίπλα, τὸν πατρικὸ μοιράζοντας τὸν τάφο.
Πέρ' ἀπ' τὸ σπιτί, ἐξόριστος, σὲ ξένο χῶμα,
τώρα, ἄθλια πηγες πιά, χωρὶ ἀπ' τὴν ἀδερφή σου·
καὶ οὔτε μὲ στοργικὰ χέρια σ' ἔλυσσα ἢ δόλια
καὶ σὲ στόλισα ἐγὼ, μηδ' ἀπ' τὴν ἄγρια φλόγα
σοῦ σήκωσα, ὅπως ἔπρεπε, τὸ ἄχαρο βάρος· 1140
παρὰ ξένα σὲ φρόντισαν χέρια, καὶ ὁ δόλιος
μοῦ ἦρθες μικρὸς σὲ χάλκωμα μικρὸ, μιὰ φούχτα.
Ὠϊμένα ἢ δόλια, ἀνώφελα πᾶνε οἱ φροντίδες
οἱ ἀλλοτινὲς μου πὺν ἅπαντα, μὲ γλυκὸ μόχτο,
γύρω σοῦ ἔφερνα ἐγὼ· γιατί ποτε δὲν εἴσουν
τῆς μητέρας ἐσύ, παρὰ ἐμένα τὸ χάδι·
οὔδ' οἱ ἄλλοι τοῦ σπιτιοῦ, παρὰ ἐγὼ σου ἢ βαγίτσα·
ἐγὼ σου ἢ ἀδερφή, πὺν ἐμένα ἔκραζες πάντα.
Μὰ σήμερα ὄλ' αὐτὰ πᾶνε σὲ μιὰν ἡμέρα,
πὺν πέθανες καὶ σὺ· γιατί ὄλα σὰ δροσάπι 1150
μοῦ τ' ἄρπαξες καὶ πᾶς. Πᾶει, πέθανε ὁ πατέρας·
μὲ σένα ἔσβησα ἐγὼ· πᾶς καὶ σὺ πεθαμμένος·
γελοῦν οἱ ὄχτροί· τρελάθηκεν ἀπ' τὴ χαρὰ τῆς
ἢ μάννα, ἢ κακομάννα μας, πὺν ἐσὺ κρυφὰ τῆς
μηνύματα συχνὰ μοῦ ἔστεινες πὼς θᾶρόχουσαν

ἀτός σου τιμωρός. Ὅμως τοῦτα ὁ ὀργισμένος
δαίμονας τ' ἄρπαξε, ὁ δικός σου καὶ δικός μου,
ποῦ ἔτσι σ' ἐμένα σ' ἔστειλεν, ὄχι τὴν ὄψη
τὴ γλυκειά σου, παρὰ τέφρα κι ἀνώφελο ἴσκιον.
Ἄχ, ὠϊμένα!

1160

Ἔ τρισάθλιο κορμάκι, ὦχ, ἀλοῖ μου!
Ἔ πού μοῦ πῆρες τὸ δρόμο, ἄχ, ὠϊμένα,
τὸν πιὸ μαῦρο, ὑπεράκριβε, πῶς μὲ ρημάξεις·
ναί, μὲ ρήμαξες πιά, ναί, ἀδερφέ μου καλέ μου!
Ἔτσι δέξου με ἐσὺ σ' αὐτό σου τὸ καλύβι,
τὴν τίποτα στὸ τίποτα, μαζί σου κάτω
νάμαι γιὰ πάντα πιά. Γιατὶ ἀπάνω σὰν εἴσουν,
ὅ,τι ἐσὺ εἴμουν κ' ἐγώ· καὶ τώρα ἔχω λαχτάρα,
πεθαμμένη ἀπ' τὸν τάφο σου νὰ μὴ σοῦ λείψω.
Δὲ βλέπω νὰ τραβοῦν πίκρες οἱ πεθαμμένοι.

1170

ΚΟ. Θνητοῦ πατέρα, Ἡλέκτρα μου, κόρη εἶσαι· σκέψου·
θνητός κι ὁ Ὀρέστης· σὲ ἄμετρο κλάμα μὴν πέφτης.
Γιατὶ ὅλοι μας αὐτὸ νὰ πάθουμε χρεωστοῦμε.

ΟΡ. ὦχ, τί νὰ πῶ; καὶ πῶς, δὲν ξέρω, νὰ μιλήσω;
γιατὶ πιά δὲν μπορῶ τὴ γλώσσα νὰ κρατήσω.

ΗΛ. Τί πόνο πῆρες; τί ἔπαθες, καὶ μιλάς ἔτσι;

ΟΡ. Ἡ ἀκουστή σου ὁμορφιά τῆς Ἡλέκτρας, αὐτὴ ναι;

ΗΛ. Αὐτὴ ναι καὶ πολὺ κακὰ συφοριασμένη.

ΟΡ. ὦϊμέ, τί συφορὰ μαύρη μπροστά μου βλέπω!

ΗΛ. Τάχα γιὰ μένα, ξένε μου, στενάζεις ἔτσι;

ΟΡ. ὦ κορμί, πού ἄτιμα, ἄθεα, μοῦ ἔχεις ρημάξει!

ΗΛ. Δὲν κακομελετᾷς ἄλλη ἀπὸ μένα, ξένε.

ΟΡ. ὦχ, ἡ ζωὴ σου, ἀνύπαντρη, βασανισμένη!

ΗΛ. Γιατὶ ἔτσι μὲ θωρεῖς, ξένε, κι ἀναστενάζεις;

ΟΡ. Καὶ δὲν ἤξερα ἐγὼ κανέν' ἀπ' τὰ δεινά μου!

ΗΛ. Κι ἀπ' τὰ λόγια μου ποῖο σ' ἔκαμε νὰ τὸ νοιώσης;

ΟΡ. Ποῦ σὲ εἶδα σὲ πολλὰ βάσανα καὶ εἶσαι πρώτη.

ΗΛ. Μὰ ὡς τόσο λιγοστά βλέπεις ἀπ' τὰ δεινά μου.

ΟΡ. Καὶ πῶς μπορῶ νὰ ἰδῶ χειρότερο ἀπὸ τοῦτα;

ΗΛ. Νά! πού εἶμ' ἐγὼ συγκάτοικη μὲ τοὺς φονιάδες.

ΟΡ. Ποιανοῦ; καὶ πῶς ξεχώρισες τὸ κακὸ τοῦτο;

ΗΛ. Τοῦ πατέρα· σ' αὐτοὺς στανικῶς μου δουλεύω.

ΟΡ. Καὶ στὴν ἀνάγκη αὐτὴ ποιός ἀνθρώπος σὲ βιάζει;

1190

ΗΛ. Μάννα τὴ λέν, μὰ ὀλότελα μάννα δὲ μοιάζει.

ΟΡ. Τί κάνει; μὲ τὰ χέρια τῆς ἢ μὲ ἄλλες παῖδες;

ΗΛ. Μὲ χέρια, μὲ παιδέματα, μ' ὅλα τὰ πάθη.

ΟΡ. Καὶ κανεὶς βοηθός, κανεὶς νὰ τὰ ἐμποδίσῃ;

ΗΛ. Κανεὶς· στάχτη ἐσὺ μοῦφερες τὸν ἕνα πού εἶχα.

ΟΡ. Πῶς σὲ πονῶ βαριόμοιρη, ὅσο σὲ βλέπω!

ΗΛ. Μόνος ἐσὺ μὲ πόνεσες θνητός, νὰ ξέρῃς.

1200

ΟΡ. Γιατ' ἦρθα καὶ πονῶ μόνος τὴ συφορὰ σου.

ΗΛ. Μὴν ἦρθες συγγενῆς σ' ἐμᾶς; κι ἀπὸ ποῦ τάχα;

ΟΡ. Φίλες ἂν εἶν' αὐτὲς ἐδῶ, θὰ σοῦ ἀπαντοῦσα.

ΗΛ. Καὶ φίλες εἶναι κ' ἐμπιστες· ξέθαρρα λέγε.

ΟΡ. Δῶσ' μου τὴ θήκη αὐτὴ, καὶ θὰ τὰ μάθῃς ὅλα.

Καὶ ἀπλώνει τὰ χέρια νὰ πάρῃ τὴν ὕδρια.

ΗΛ. Μή, γιὰ τὸ θεό, μή, ξένε μου, μὴ μοῦ τὴν παίρῃς!

ΟΡ. Στρέξε πού σοῦ μιλῶ, καὶ δὲ θὰ μετανοιώσης.

ΗΛ. Μή, στὰ νιάτα σου, μὴ μοῦ ἀρπάξῃς τὰκριβὰ μου.

Σφίγγει τὴν ὕδρια στὴν ἀγκαλιά, καὶ μὲ τὸ
δεξιὸ χέρι κάνει νὰ τοῦ χαϊδέψῃ τὸ μάγουλο.

ΟΡ. Δὲ σοῦ τ' ἀφήνω πιά.

Καὶ ἀρπάζει τὴν ὕδρια.

ΗΛ. Δυστυχία μου ἀπὸ σένα,

Ὀρέστη μου, ἂν ταφὴ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ δώσω!

1210

ΟΡ. Νὰ καλομελετᾷς· γιατί ἄδικα στενάζεις.

ΗΛ. Τί; μ' ἀδερφὸ νεκρό, κι ἄδικα λὲς στενάζω;

ΟΡ. Δὲ σοῦ ταιριάζει αὐτὸ νὰ λὲς καὶ νὰ φωνάζῃς.

ΗΛ. Κ' εἶμ' ἐγὼ τόσο ἀνάξια τοῦ πεθαμμένου!

ΟΡ. Ἀνάξια κανενός· μὰ τοῦτο σοῦ εἶναι ξένο.

ΗΛ. Πῶς; τὸ κορμί τοῦ Ὀρέστη μου κρατῶ στὰ χέρια!

ΟΡ. Τοῦ Ὀρέστη, ὄχι· παρὰ μὲ τὰ λόγια φτειασμένο.

ΗΛ. Καὶ ποῦ εἶναι κείνου τοῦ ἄμοιρου, ποῦ νᾶναι ὁ τάφος;

ΟΡ. Δὲν εἶναι· ἀφοῦ τοῦ ζωντανοῦ δὲν εἶναι τάφος.

ΗΛ. Τί λὲς, παιδί μου;

ΟΡ. Τίποτα ψέμα δὲ λέγω.

1220

ΗΛ. Ζῆ, ἀλήθεια, αὐτός;

ΟΡ. Ἄν ζωντανὸς κ' ἐγὼ ἴμαι ἀκόμα.

ΗΛ. Κ' ἐσύ, εἶσ' ἐκεῖνος;

ΟΡ. Κοίταξε, νά, τὴ σφραγίδα

τοῦ πατέρα, καὶ νοιῶσε το πὼς λέγω ἀλήθεια.

Καὶ τῆς δείχνει τὸ δαχτυλίδι ποὺ εἶχε κρυμμένο.

ΗΛ. ᾠ φῶς γλυκό μου!

ΟΡ. Ναί, γλυκό· κ' ἐγὼ τὸ λέγω.

ΗΛ. ᾠρθες, λαλιά μου!

ΟΡ. Ναί· μὴν ἀπ' ἄλλοῦ τὸ μάθης.

ΗΛ. Στὰ χέρια σ' ἔχω!

Καὶ πέφτει στὴν ἀγκαλιά του.

ΟΡ. Πάντα σου νὰ μ' ἔχης ἔτσι!

ΗΛ. ᾠφήνοντας τὸν ᾠρέστη, πρὸς τὸ Χορό.

Καλές μου συντοπίτισσες καὶ φιλενάδες,
θωρεῖτε τὸν ᾠρέστη μας· αὐτὸς μὲ ἀπάτες
πέθανε, καὶ ἀναστήθηκε πάλι μὲ ἀπάτες.

ΚΟ. Τονὲ θωροῦμε, κόρη μου· καὶ μ' ὅσα ἐγίναν
χαρούμενο ἀπ' τὰ μάτια μου κυλάει τὸ δάκρυ. 1230

(ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΜΕΛΟΣ)

ΗΛ. Ξαναγυρίζοντας στὸν ᾠρέστη, ὀλόχαρη.

ᾠχ, βλαστάρια μου, (Στροφή)
βλαστάρια ἀπὸ ρίζα γιὰ μένα ὑπεράκριβη,
ἔδωσε κ' ἤρθατε πιά,
βρήκατε, ἤρθατε, εἶδατε κείνους ποὺ γυρεύετε.

ΟΡ. Ἐδῶ ᾠμαστε, μὰ σώπαινε καὶ πρόσμυνε.

ΗΛ. Τί τρέχει; τί;

ΟΡ. Σώπαινε κάλλιο, — μὴ σ' ἀκούσουν ἀπὸ μέσα.

ΗΛ. ᾠχι μὰ τὴν ᾠρτεμη, τὴν αἰώνια ἀπάρθυνη,
δὲ θὰ τὸ βαστάξω, φόβο ἐγὼ νὰ δείξω 1240
γιὰ ἓνα βάρος ᾠχροστο,
τίς γυναῖκες ποὺ ἐκεῖ μέσα εἶναι κλεισμένες.

ΟΡ. Πρόσεξε ὅμως, γιὰτὶ καὶ στίς γυναῖκες εἶναι
ᾠρης· τὸ ξέρεις δά, καὶ τῶχεις δοκιμάσει.

ΗΛ. ᾠχ, ὀϊμένα, ὀϊμένα, ὀϊμέ!
ὀλοξάστερο ἐσὺ μοῦ τὸ χτύπησες,
ἀκατάλυτο, πάντα ἀλησμόνητο,
τὸ μεγάλο κακὸ ποὺ μᾶς βροῖκε! 1250

ΟΡ. Τὸ γνωρίζω καὶ αὐτό· μὰ ὅταν καλῆ ὁ καιρὸς,

τότε τὰ ἔργα αὐτὰ νὰ μελετᾶς ταιριάζει.

ΗΛ. ᾠ κάθε γιὰ μένανε, (ᾠαντιστροφή)

ὁ κάθε καιρὸς μὲ τὸ δίκιο θὰ ταίριαζε,
νὰ τὰ φωνάζω ὄλ' αὐτά.

Τώρα μόλις μοῦ ἀνοιξε λεύτερο τὸ στόμα.

ΟΡ. Σύμφωνος εἶμαι· κ' ἔτσι πάντα κράτα το.

ΗΛ. Κάνοντας τί;

ΟΡ. Χωρὶς νὰ λὲς πολλὰ γιὰ ὅ,τι καιρὸς δὲν εἶναι.

ΗΛ. Τάχα ποιὸς θὰ τῶκρινε, τώρα ποὺ σὺ φάνηκες, 1260

λογικὸ νὰλλάξῃ μὲ σιωπὴ τὰ λόγια,
γιὰτὶ καὶ ἀνεξήγητα

κ' ἔτσι ἀνόλιστα γιὰ μένα σὲ ξανάειδα.

ΟΡ. Μὲ εἶδες ᾠμα οἱ θεοὶ μὲ προστάξανε νᾠρθω.

* * * * *

ΗΛ. Χάρη μοῦ εἶπες πιδὲ τρανῆ
καὶ ἀπ' τὴν πρῶτην, ἀνίσως στὸ σπίτι μας
ἔδῶ πέρα θεὸς σὲ προβόδησε . . .
Αὐτὸ ἐγὼ θεϊκὸ τὸ λογιάζω. 1270

ΟΡ. Νὰ σοῦ βάλω φραγμὸ, διστάζω στὴ χαρά·
μὰ τρέμω μὴν πολὺ μακριὰ σὲ παρασύρη.

ΗΛ. ᾠ ἐσὺ ποὺ χρόνια πέρασαν (ᾠΕπιφθόσ)

ὡς ποὺ νὰ μ' ἀξιῶσης
τὸν ποθητὸ μου δρόμο

νὰ πάρης κ' ἐδῶ νὰ φανῆς!

Μὰ τώρα, ἔτσι πολὺπονη ποὺ μὲ εἶδες, —

ΟΡ. Τί νὰ μὴν κάμω;

ΗΛ. — μὴ μ' ἀποστερήσης
τὴ χαρὰ νὰ θωρῶ τὸ πρόσωπό σου!

ΟΡ. Μὰ καὶ ἄλλους ᾠν ἰδῶ νὰ τὸ θέλουν, δὲ φεύγω!

ΗΛ. Τῆς γνώμης μου εἶσαι;

ΟΡ. Καὶ ρωτᾶς; 1280

ΗΛ. Πρὸς τὸ Χορό.

ᾠ καλές μου, ᾠκουσα πρὶν
λόγια ποὺ δὲν ἔλπιζα·

κ' ἔμειν' ᾠλαλη ἀπ' τὸν πόνο,

καὶ δὲν ἔσκουξα ἢ δόλια σὰν τ' ᾠκουσα!

Πρὸς τὸν Ὁρέστη.

Τώρα σὲ κρατῶ· μοῦ πρόβαλες
μὲ τὴν ποθεινὴ μορφὴ σου,
ποῦ καὶ στὰ δεινά μου ἐγὼ
δὲν μπορῶ νὰ λησμονήσω!

ΟΡ. Ἀφήνοντας τὸ ἀγκάλιασμα τῆς Ἠλέκτρας.

Τώρα νὰφήσης πιά τὰ παραπάνω λόγια,
καὶ μὴ μοῦ πῆς ἢ μάννα μας πόσο κακὴ ἔναι,
μηδ' ἀπ' τὸ σπίτι ὁ Αἴγισθος, τὸ πατρικὸ μας
βιὸς πῶς τ' ἀδειάζει, πῶς τὸ σκορπᾷ, τὸ ἀσωτεῦει.

1290

Τὰ λόγια ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ πρέπει ἔξω σὲ βγάλουν . . .

Τί μοῦ ταιριάζει, αὐτὸ δεῖξε τὴν ὥρα τούτη,
ποῦ καὶ πῶς, φανερὰ βγαίνοντας ἢ κρυμμένοι
τὰ γέλοια τῶν ὀχτρῶν θὰ κόψουμε, ὅπως πᾶμε.

Κ' ἔτσι, τὸ νοῦ σου, ἢ μάννα μας μήπως σὲ νοιώσει
μὲ πρόσωπο φαιδρὸ, σὰν πᾶμε οἱ δύο μας μέσα·
μὰ γιὰ τὴ συφορὰ τάχα, κι ἄς εἶναι λόγια,
στέναζε· ἅμα πιτύχουμε, λεύτερα τότε
θᾶχης καιρὸ καὶ νὰ χαρῆς καὶ νὰ γελάσης.

1300

ΗΛ. Καθὼς εἶναι ἀρεστὸ καὶ γιὰ σένα, ἀδερφέ μου,
ἔτσι γιὰ μὲν' αὐτὸ θᾶναι, ποῦ ἔχω ἀπὸ σένα
παρμένες τὶς χαρές, καὶ δικές μου δὲν εἶναι.

Μηδὲ θᾶστροεγα κᾶν νὰ σὲ πικράνω λίγο
γιὰ νὰ βρῶ ἐγὼ πολὺ κέρδος· δὲ θὰ τιμοῦσα
ἔτσι ὡς πρέπει τὴ μοίρα μας ποῦ ἄλλαξε τώρα.

Καὶ γνωρίζεις τί γίνεται μέσα, — πῶς ὄχι ;
Θὰ τὸ ἀκουσες πῶς ὁ Αἴγισθος λείπει ἀπ' τὸ σπίτι,
πῶς μέσα εἶναι ἢ μητέρα μας, ποῦ μὴ φοβᾶσαι
νὰ ἰδῆ ποτὲ φαιδρὴ τὴ μορφὴ μου ἀπ' τὸ γέλοιο·

1310

γιατὶ μῖσος παλιὸ μέσα μου ἔχει χωνέψει,
κι ἀφοῦ σὲ εἶδα, ποτὲ δὲ θὰ πάψω νὰ χύνω
ἀπ' τὴ χαρὰ μου δάκρυα. Καὶ πῶς νὰ πάψω ; —
ποῦ σὲ εἶδα καὶ νεκρὸ καὶ ζωντανὸ στὸν ἴδιο
δρόμο, ποῦ ἦρθες ἀνόλπιστα· κι ἂν ὁ πατέρας
μοῦ ἔβγαινε ζωντανός, δὲ θὰ τῶλεγα θάμα
ποτέ μου αὐτό· θὰ πίστευα πῶς τὸν ξανάειδα.
Λοιπὸν ἀφοῦ σ' ἐμᾶς μὲ τέτοιο δρόμον ἦρθες,

γίνου ὀδηγὸς ὅπου ποθεῖς. Γιατὶ ἐγώ, μόνη,
ἐν' ἀπ' τὰ δυὸ δὲ θᾶφθῃ· ἢ νὰ γλυτώσω
καθὼς μοῦ πρέπει, ἢ νὰ χαθῶ καθὼς μοῦ πρέπει.

1320

ΟΡ. Τώρα λέγω, σιωπὴ ! γιατί ἀπ' τοὺς μέσα κάποιος
ἔρχεται ἔξω νὰ βγῆ.

ΗΛ. Μὲ ἄλλον τόνο τώρα λέγει :

Περάστε μέσα ξένοι.

ἀφοῦ βαστάτε αὐτὰ ποῦ κανεῖς ἀπ' τοὺς μέσα
δὲ θᾶδιωχνε, μὰ οὐδὲ θὰ χαιρόταν νὰ λάβῃ.

Προβαίνει ὁ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ἀπὸ τὸ παλάτι.

ΠΑ. Ὡ θεότρελοι ἔσεῖς καὶ ποῦ σᾶς λείπει ἢ γνώση,

τί ; μηδὲ τὴ ζωὴ καθόλου δὲν ψηφᾶτε,
ἢ δὲν εἶχάτε νοῦ ποτὲ στὴν κεφαλὴ σας,
ἀφοῦ εἶστε ὄχι κοντά, παρὰ μέσα στὰ ἴδια
τὰ μέγιστα κακά, καὶ δὲν τῶχετε νοιώσει ;

1330

Ἄν δὲν εἶμουν ἐγὼ μέσ' ἀπ' τοὺς ὀρθοστάτες
νὰ φυλάγω ὥρα ἐκεῖ, θὰ φτάνανε στὸ σπίτι
πρωτύτερ' ἀπὸ σᾶς αὐτὰ ποῦ μελετᾶτε·
μὰ εἶχα τὸ νοῦ μου ἐγὼ νὰ τὰ προλάβω τοῦτα.

Καὶ τώρα τὰ πολλὰ τὰ λόγια παρατώντας
καὶ τῆς χαρᾶς τὸ ἀχόρταστο ξεφωνητό σας,
νὰ πάτε μέσα· ἀφοῦ νὰργῆ κανεῖς στὰ τέτοια
κακό· ναι· ἦρθε ἢ στιγμὴ νὰ πάρουν τέλος τώρα.

ΟΡ. Κι ἅμα μπῶ μέσα καὶ ὕστερα, πῶς θὰ βαδίσω ;

ΠΑ. Καλά· γιατί κανεῖς δὲ θὰ ξέρον ποιός εἶσαι.

1340

ΟΡ. Μὲ παράσθησες, φαίνεται, γιὰ πεθαμμένο.

ΠΑ. Στὸν Ἄδη, ἕνας νεκρός, γι' αὐτοὺς μάθε πῶς εἶσαι.

ΟΡ. Καὶ χαιρόνται γι' αὐτό ; ἢ σὰν τί λόγια λένε ;

ΠΑ. Στὸ τέλος θὰ σοῦ πῶ· γιατί, ὅπως εἶναι τώρα,
πᾶν ἐκεῖ ὅλα καλά, κι ὅσα καλὰ δὲν εἶναι.

ΗΛ. Ποιός εἶν' αὐτός, γιὰ τοὺς θεούς ; πές μου, ἀδερφέ μου.

ΟΡ. Δὲν κατάλαβες ποιός ;

ΗΛ. Οὔτε τὸν βάζει ὁ νοῦς μου.

ΟΡ. Δὲν ξέρεις σὲ ποιανοῦ χέρια μ' ἔδωκες τότε ;

ΗΛ. Ποιανοῦ ; τί λές ;

ΟΡ. Στὰ χέρια του, ποῦ εἶχες προβλέψει
καὶ μ' ἔστειλες μακριὰ στὴ χώρα τῆς Φωκίδας.

1350

- ΗΛ. Ἐκεῖνος εἶν' αὐτός, πού μόνο βροῆκ' ἀπ' ὅλους
πιστὸ σιμά μου ἐγώ, στὸ φόνο τοῦ πατέρα;
- ΟΡ. Αὐτός· μὴ μὲ ρωτᾷς μὲ παραπάνω λόγια.
- ΗΛ. ὦ φῶς γλυκό μου! — ὦ μόνη ἐσὺ τοῦ σπιτιοῦ σώστη
τοῦ Ἀγαμέμνονα! πῶς ἦρθες; ἐσύ ὅσαι ἐκεῖνος
πού ἀπὸ δεινὰ πολλὰ μᾶς ἔσωσες τοὺς δυό μας;
ὦ χέρια μου ὑπεράκριβα, κι ὦ ὑπέργλυκό μου
περπάτημα πού σ' ἔφερε, πῶς τόσην ὥρα
σιμά μου, καὶ δὲν τῶνοιωσα, δὲν τὸ εἶπες, μόνο
μὲ λόγια μ' ἔσφαζες, γλυκὰ κι ἄς μοῦ εἶχες ἔργα; 1360
Χαῖρε, ὦ πατέρα· ἀφοῦ σὰν πατέρα σὲ βλέπω
χαῖρε! καὶ μάθε πῶς ἐγὼ περίσσια ἀπ' ὅλους
σὲ μίσησα, σὲ ἀγάπησα, σὲ μιὰν ἡμέρα.
- ΠΑ. Φτάνουν αὐτά, θαρρῶ· τὰ μεταξὺ πού ἐγίναν,
πολλὲς νύχτες γυροῦν καὶ μέρες ἄλλες τόσες.
πού καθαρὰ κι αὐτὰ θὰ σ' τὰ δείξουν, Ἥλεκτρα.
Πρὸς τὸν Ὀρέστη καὶ τὸν Πυλάδη.
Μὰ στοὺς δυό σας ὅς πῶ, πού μοῦ στέκεστε: τώρα
γιὰ ἔργα καιρός· τώρα μονάχη ἡ Κλυταιμῆστρα·
τώρα κανεῖς ἄντρας ἐκεῖ· γιατί, ὅσο ἀργεῖτε,
θᾶχετε καὶ μ' αὐτοὺς καὶ μ' ἀξιώτερους ἄλλους 1370
ἀπὸ τούτους, καὶ πιὸ πολλοὺς νὰ μετρηθῆτε.
- ΟΡ. Γιὰ μᾶς, καθόλου πιά δὲν εἶναι τὸ ἔργο τοῦτο,
Πυλάδη, γιὰ πολλὰ λόγια, μ' ἄς πᾶμε μέσα
γλήγορα, ἀφοῦ προσκλίνουμε στὰ πατρικά μας
εἶδωλα τῶν θεῶν, πού ἐδῶ ἔναι στὰ προπύλαια.
- Ἐνῶ οἱ τρεῖς ἄντρες προσκυνοῦν ἱκετευτικά
τὰ εἶδωλα τῶν θεῶν καὶ ὕστερα πηγαίνουνε
μέσα στὸ παλάτι, δέεται ἡ Ἥλεκτρα.
- ΗΛ. ὦ βασιλιά μου Ἀπόλλωνα, ἔλεος ἄκούε τους,
καὶ μαζί τους ἐμέ, πού μὲ ἱκετήριο χέρι,
καὶ μ' ὅ,τι εἶχα, συχνὰ στάθηκα ὀμπρός σου. Ἀκόμα
καὶ τώρα, ὦ Λύκειε Ἀπόλλωνα, μ' ὅσα κι ἂν ἔχω,
ζητῶ, προσπέφτω, δέουμαι, πρόθυμος ἔλα, 1380
σ' ἐμᾶς βοηθὸς γι' αὐτὰ πού τώρα μελετοῦμε·
καὶ δεῖξε τί ἀνταπόδοση γιὰ τὴν ἀσέβεια
οἱ μεγάλοι θεοὶ στοὺς ἀνθρώπους χαρίζουν.

Πηγαίνει καὶ αὐτὴ μέσα στὸ παλάτι.

Γ' ΣΤΑΣΙΜΟ

- ΧΟ. Γιὰ δῆτε πῶς τραβάει μπροστὰ (Στροφή)
τὸ αἷμα τὸ κακομάχητο,
ὁ Ἄρης, φυσομανώντιας,
κι ἀπὸ τὴ στέγη πῶς τρυπώσαν τοῦ σπιτιοῦ,
στὰ δολερὰ τιμωροὶ κακουργήματα,
οἱ ἀφεύγατες οἱ σκύλλες·
καὶ τὸ δικό μου κρυφόνειρο
δὲ θάπομεινῃ μετέωρο πιά. 1390
- Γιατὶ στὸ σπῆτι ὁ βοηθὸς
τῶν πεθαμμένων τράβηξε
καὶ μπαίνει κλεφτοπόδης,
στὰ παλαιόθε πλούσια πατρικά θροινιά,
κ' ἔχει στὰ χέρια λεπίδι νιοτρόχιστο,
κι ὁ Ἐρμῆς ὁ γιὸς τῆς Μαίας,
πού τὴν παγίδα κρυφότησε,
ἴσια στὸ τέρμα τὸν πάει, δὲν ἀργεῖ.

ΚΟΜΜΟΣ—ΕΞΟΛΟΣ

Ὑστερ' ἀπὸ λίγο ἡ ΗΛΕΚΤΡΑ προβαίνει ἀπὸ τὸ παλάτι.

- ΗΛ. ὦ φίλες μου ἀκριβές, σὲ λίγο, μέσα οἱ ἄντρες
τελειώνουν τὸ ἔργο...
Πρὸς τὴν Κορυφαία.
Μὰ περίμενε καὶ σόπα.
- ΚΟ. Πῶς; τί κάνουν ἐκεῖ;
- ΗΛ. Στολίζει τὴν ὑδρία 1400
γιὰ τὴν ταφή του αὐτῆ, κ' οἱ δυὸ τῆς στέκουν δίπλα.
- ΚΟ. Κ' ἐσὺ ἔξω ἦρθες, γιὰ τί;
- ΗΛ. Γιὰ νὰ φυλάξω, μήπως
ὁ Αἴγισθος μέσα μπῆ χωρὶς νὰ τὸν ἰδοῦμε.
Λίγη σιωπὴ, κ' ἔπειτα ἀπὸ μέσα ἀκούε-
ται ἡ φωνὴ τῆς ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑΣ.
- ΚΛ. Ἄχ, ἄχ! ὦ σπῆτια
ἔρμ' ἀπὸ φίλους καὶ γιομάτ' ἀπὸ φονιάδες!
- ΗΛ. Κάποιος μέσα βογγᾷ. Δὲν ἀκούτε, καλές μου;

- ΧΟ. Ἄκουσα τᾶνήκουστα, κ' ἔφριξα ἢ ταλαίπωρη (Στροφή)
 ΚΛ. ὦ, συφορά μου! ποῦ νὰ βρῖσκεσαι, Αἴγισθέ μου;
 ΗΛ. Νά, νά! πάλι φωνές.
 ΚΛ. ὦ παιδί μου, παιδί μου, 1410
 ἔλεος, ποῦ σέ γέννησα!
 ΗΛ. Μὰ εἶδε ἀπὸ σένα
 ἔλεος κᾶν αὐτὸς κι ὁ δικός του ὁ πατέρας;
 ΧΟ. ὦ χώρα, ὦ γένος ἄμοιρο, σήμερα ὀλοένα
 ἢ μοίρα σου ἢ ἀχάριστη χάνεται καὶ σβήνει.
 ΚΛ. ὦχ, μ' ἔσφαξε!
 ΗΛ. Πικρά, γιὰ τὴν Κλυταιμῆστρα.
 Ἄν μπορῆς, δευτέρωσε τὸ χτύπο...
 ΚΛ. ὦχ, πάλι!
 ΗΛ. Ἄμποτε αὐτὸ καὶ στὸν Αἴγισθον ἔτσι!
 ΧΟ. Πιάνουν οἱ κατάρες, ζοῦνε καὶ ὅσοι χῶμα τοὺς σκεπάζει,
 καὶ πολύροο τῶρα παίρνουν πίσω τὸ αἷμ' ἀπ' τοὺς φονιάδες
 οἱ ἀπὸ χρόνια σκοτωμένοι. 1421
- Ὁ ΟΡΕΣΤΗΣ καὶ ὁ ΠΥΛΛΑΔΗΣ προβαίνουν ἀπὸ τὸ παλάτι.
- ΚΟ. Νά τους ἐκεῖ, καὶ κόκκινο στάζει τὸ αἷμα
 τῆς προσφορᾶς στὸν Ἄρη· πιά, λόγο δὲν ἔχω.
 ΗΛ. Πῶς πᾶνε, Ὁρέστη, τὰ...
 ΟΡ. Καλὰ μέσ' στὸ παλάτι,
 ἂν τὰ ὄρισε καλὰ ὁ Ἀπόλλωνας γιὰ κεῖνα.
 ΗΛ. Πέθανε ἢ ἄμοιρη;
 ΟΡ. ὦ, τὸ μητρικὸ καμάρι
 μὴν τὸ φοβᾶσαι πιά προσβολὲς νὰ σοῦ κάμῃ.
 ΧΟ. Σιωπή! τὸν Αἴγισθο βλέπω, νάτος, ἔρχεται! (Ἀντιστροφή)
 * * * * *
 ΗΛ. Μέσα πάλι, παιδιά!
 ΟΡ. Μὰ τὸν εἶδατε κάπου; 1430
 εἶναι κοντά μας ὁ ἄνθρωπος;
 ΗΛ. Ἄπ' τὸ ἐξωχώρι
 προβαίνει ἐδῶ χαρούμενος...
 ΧΟ. Περάστε ἀπ' τὰ μεσόθυρα γλήγορ' ἀπὸ πίσω·
 καλὰ τὰ πρῶτα ὡς ἔγιναν, κάμετε καὶ τοῦτα.

- ΟΡ. Πᾶμε, ἔννοια σου!
 ΗΛ. Ὅπου λές, ἔλα, βιάσου νὰ φτάσης.
 ΟΡ. Κ' ἔφτασα!
 ΗΛ. Ὅσο γιὰ δῶ, δική μου εἶναι φροντίδα.
 Ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ Πυλάδης πηγαίνουνε πάλι μέσα στὸ παλάτι.
- ΧΟ. Ἦσυχά στὸ αὐτὸ καὶ λίγα λόγια νὰ τοῦ πῆς συμφέρει,
 κ' ἔτσι αὐτὸς ξεθαυρομένος πιά νὰ δομήσῃ στὸν ἀγῶνα
 ποῦ κρουφὰ τοῦ στήνει ἢ Δίκη. 1441
 Ἔρχεται ὁ Αἰγισθοὸς μόνος καὶ ἄοπλος ἀπ' ἀριστερά.
- ΑΙ. Ποιὰ ἀπὸ σᾶς ξέρει ποῦ νᾶναι οἱ ξένοι, ποῦ λένε,
 μᾶς φέρανε τὸ μήνυμα γιὰ τὸν Ὁρέστη,
 πῶς πέθανε καὶ πάει μέσ' σέ ἱππικὰ συντρίμια;
 Πρὸς τὴν Ἠλέκτρα.
- Ἐσένα, ἐσὲ ρωτῶ, ναί, ἐσένα, ποῦ εἴσουν πρῶτα
 γεμάτη ἀναίδεια· πῶς πολὺ σέ μέλει ἐσένα,
 θαρρῶ, καὶ πῶς καλὰ θὰ ξέρῃς νάπαντήσης.
- ΗΛ. Ἐέρω, βέβαια· καὶ πῶς; — ἄλλιῶς θάμην' ἀπόξω
 ἀπὸ τῆ συφορά ποῦ ἦρθε στοὺς πῶς ἀκριβοῦς μου.
- ΑΙ. Ποῦ λοιπὸν νᾶναι οἱ ξένοι μας; λέγε νὰ μάθω. 1450
 ΗΛ. Μέσα· γιατί καλὴ φιλοξενήτρα βροῖκα.
 ΑΙ. Καὶ ἀληθινὰ πῶς πέθανε μήνυμα φέρουν;
 ΗΛ. Μόνο; — καὶ τὸ ἀποδείξανε, κι ὄχι μὲ λόγια.
 ΑΙ. Εἶν' εὐκόλο κ' ἐμεῖς φανερὰ νὰ τὸ ἰδοῦμε;
 ΗΛ. Καὶ παραεῖναι· θέαμα νὰ δῆς, νὰ φοιῆς.
 ΑΙ. Πολλὰ εἶπες νὰ χαρῶ, ποῦ δὲν τὸ συνηθίζεις.
 ΗΛ. Νὰ χαρῆς, ἂν χαρμόσυνα θὰ σοῦ εἶναι τοῦτα.
 ΑΙ. Σιωπή, προστάζω· ἂς δείξουνε διάπλατα οἱ πόρτες,
 ὥστε ὅλοι νὰ τὸ ἰδοῦν καὶ Μυκηναῖοι καὶ Ἀργεῖτες·
 πού, ἂν κανεῖς τοὺς καμάρωνε μ' ἐλπίδες κούφισες 1460
 πρῶτ' ἀπ' αὐτόν, ἅμα νεκρὸ τὸν ἀντικρούσῃ,
 τὸ χαλινὸ μου νὰ δεχτῆ, μὴ στανικῶς του
 μὲ βροῆ προστά του παιδευτῆ καὶ βάλῃ γνώση.
- ΗΛ. Νά· ὅ,τι μποροῦσα, τέλειωσε· κ' ἔπηξε ὁ νοῦς μου
 τῶρα· ὅπου οἱ δυνατώτεροι, κ' ἐγὼ μαζί τους.
 Ἄνεβαίνει τὰ σκαλοπάτια καὶ ἀνοίγει τὰ
 δυὸ φύλλα τῆς μεγάλης πύλης· ὅπου φαί-
 νεται σκεπασμένο τὸ νεκρὸ σῶμα τῆς Κλυ-

ταιμήστρας, καὶ δίπλα ὁ ΟΡΕΣΤΗΣ καὶ
ὁ ΠΥΛΛΑΔΗΣ μὲ κρυμμένα τὰ σπαθιά.

ΑΙ. ὦ Δία, θωρῶ ὅ,τι φτόνησαν οἱ θεοὶ βέβαια,
κ' ἔπεσε' μ' ἂν τῆ Νέμεση κράζω, ἄς σωπάσω . . .

Πρὸς τοὺς δυὸ νέους.

Βγάλτε ὄλο ἀπὸ τὰ μάτια μου τὸ σκέπασμα· ἔτσι,
κἂν κι ἀπὸ μένα ὁ συγγενὴς νὰ λάβῃ θρήνους.

ΟΡ. Βάστα το ἐσύ· δικό σου αὐτὸ κι ὄχι δικό μου 1470
χρέος, νὰ ἰδῆς καὶ φιλικὰ νὰ χαιρετήσης.

ΑΙ. Καλὰ τὸ λές· κι αὐτὸ θὰ κάμω.

Πρὸς τὴν Ἡλέκτρα.

— Κ' ἐσύ, ἂν εἶναι

κάπου στὸ σπίτι, κράξε μου τὴν Κλυταιμῆστρα.

ΟΡ. Εἶναι σιμά σου αὐτή· κι ἄλλοῦ μὴν τῆ γυρεύεις.

Ὡς νὰ τὸ πῆ αὐτὸ, ξεσκεπάζει ὁ
Αἴγισθος τὴ σκοτωμένη γυναίκα.

ΑΙ. ὦϊμέ, τί βλέπω!

ΟΡ. Ποιὸν φοβᾶσαι; δὲν τὴν ξέρεις;

ΑΙ. Σὲ ποιῶν ἀντρῶν τὰ δόκανα μέσα πεσμένοις
εἶμαι ὁ δόλιος ἐγώ;

ΟΡ. Δὲν τῶνοιωσες, πῶς τὸ ἴδιο
μιλᾷς στοὺς ζωντανοὺς σὰ νᾶταν πεθαμμένοι;

ΑΙ. ὦϊμέ, νοιώθω τὰ λόγια σου· πῶς νὰ μὴν εἶναι
τοῦτος πού μοῦ ἀποκρίνεται, — νά τος, ὁ Ὀρέστης! 1480

ΟΡ. Καὶ μάντης πού εἴσουν ἄριστος, δὲν τὸ εἶχες νοιώσει.

Γυμνώνει τὸ σπαθί, καθὼς καὶ ὁ Πυλλά-
δης, καὶ βάζουνε τὸν Αἴγισθο στὴ μέση.

ΑΙ. Χάθηκα ὁ δόλιος! Ἄστε με κἂν νὰ μιλήσω
λίγο.

ΗΛ. Ὅχι, γιὰ τὸ θεό! μὴν τὸν ἀφήνης ἄλλο
νὰ πῆ, ἀδερφέ, μηδὲ τὰ λόγια νὰ μακροαίνῃ.
Θνητὸς πού ξεψυχᾷ κακὰ συφοριασμένοις
τί κέρδος μὲ τὴν ἄρογητα μπορεῖ νὰ βγάλῃ;
Μὰ σκότωσέ τον γλήγορα, καὶ σκοτωμένο
ρῖξ' τον ἔξω ἀπ' τὰ μάτια μας, σ' αὐτοὺς πού θάφτες
θὰ τοῦ εἶναι ταιριαστοί· γιὰ μένα τοῦτο μόνο
θᾶτανε λυτρωμὸς ἀπ' τὰ παλαιὰ δεινά μας. 1490

ΟΡ. Πρὸς τὸν Αἴγισθο.

Ἐμπρός, μέσα! καὶ γλήγορα! δὲν εἶν' ὁ ἀγώνας
γιὰ λόγια τώρα πιά, παρὰ γιὰ τὴν ψυχὴ σου.

ΑΙ. Τί μὲ πᾶς μέσα; Πῶς, ἂν κἀνης ὅ,τι πρέπει,
τὸ σκοτάδι ζητᾷς, κ' εὐτὺς δὲ μὲ σκοτώνεις;

ΟΡ. Μὴν προστάζης· ἐκεῖ τράβα, πού τὸν πατέρα
μοῦ σκότωσες, αὐτοῦ, κ' ἐσύ γιὰ νὰ πεθάνῃς.

ΑΙ. Καὶ εἶν' ἀνάγκη νὰ ἰδῆ τὸ παλάτι τὰ πάθη
πού ἡ γενιά μας τραβᾷ καὶ θὰ τραβήξῃ ἀκόμα;

ΟΡ. Τὰ δικά σου· αἶ, σ' αὐτὸ σοῦ εἶμ' ἐγὼ πρῶτος μάντης.

ΑΙ. Μὰ πατρικὴ τὴν τέχνη σου δὲν τὴν παινεύεις. 1500

ΟΡ. Λόγια πολλὰ ἀπαντᾷς, κι ἀργοπορεῖς στὸ δρόμο.
Ἐμπρός, τράβα.

ΑΙ. Ὅδηγὸς γίνε.

ΟΡ. Μπροστὰ ἐσὺ πέρανα.

ΑΙ. Μήπως σοῦ φύγω;

ΟΡ. Μὴν πεθάνῃς, ὅπως θέλεις
ἐσύ· τὴν πίκρα αὐτὴ πρέπει νὰ σ' τὴ φυλάξω.

[Γιατὶ ἔπρεπε εὐτὺς μιὰ ποινὴ γιὰ ὅλους νᾶναι,
ὅσοι νὰ κακουργοῦν θέλουν ὅξω ἀπ' τὸ νόμο, —
φόνος! κ' ἔτσι, δὲ θᾶτανε πολλοὶ οἱ κακοῦργοι.]

Τὸν ἀναγκάζει νὰ μῆ στὸ παλάτι.

ΧΟ. ὦ πολὺπαθο γένος τοῦ Ἀτρέα,
τώρα πιά θὰ χαρῆς λευτεριά
μὲ τὴ νέα σου ὀρμηὴν ὀρθωμένο. 1510

ΤΕΛΟΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

- Τοῦ Σοφοκλῆ ἦναι, ἄνθρωπέ μου, τὸ μνήμα ἐδῶ τοῦτο· ἀπ' τὴς Μοῦσας
 νὰ τὸ φυλάγω ἱερὸ μού ἔλαχε, κ' εἶμαι ἱερὸς·
 πού ἀπ' τὸ Φλιοῦντα κ' ἔμένα, τριβόλια ἐνῶ πρῶτα πατοῦσα,
 τὸν πριναρῆσιο, χρυσὸ μού ἔσιαξε κείνος κορμί,
 καὶ μ' ἄλουργίδα μού τόντυσε ἀχνόφαντη· καὶ στή θανή του,
 τὸ λυγρὸ στὸ χορὸ πόδι μου ἀνάπαυα ἐδῶ.
- Καλότυχε, ὄμορφη θέση πού σου ἔλαχε! Μὰ ἡ κουρεμένη
 πού ἔχεις στὰ χέρια ἀπὸ ποιὸ δρᾶμα του νᾶναι ἡ μορφή;
- Εἶτε νὰ πῆς ἡ Ἀντιγόνη σ' ἀρέσει, δὲ θ' ἀπερτες ἔξω,
 εἶτε κ' ἡ Ἡλέκτρα· κ' οἱ δυὸ σὲ ἄφραστη στέκουν κορφή.

Ἐπιγραμματοποιὸς Διοσκορίδης (Παλατ. Ἀνθολ. VII, 37) ἔτσι φαντάζεται πὼς ἕνας Σάτυρος χορευτῆς, σημιένος ἢ σκαλισμένος ἀπάνω στὸν τάφο τοῦ μεγάλου τραγουδοῦ, μὲ μιὰ παρθενικὴ προσοπίδα στὰ χέρια, θάπαντοῦσε στὸν περίεργο διαβάτη. Ὁ Σάτυρος εἶναι ἀπὸ τὸ Φλιοῦντα, γιατί ἀπὸ κεῖ πρωτόφερσε καὶ ὁ Πρατίνας τὸ σατυρικό δρᾶμα στὴν Ἀθήνα· καὶ τὸ τελευταῖο δίστιχο φανερῶνει πὼς καὶ στοὺς χρόνους τῶν Πτολεμαίων ἀριστούργημα περίτεχνο, στὴν πρώτη γραμμῇ μαζί μὲ τὴν «Ἀντιγόνη», φημιζόταν ἡ «Ἡλέκτρα».

Οἱ νεώτεροι κριτικοί, μὴν ἔχοντας βάση γιὰ νὰ προσδιορίσουνε τὴν ἐποχὴ πού πρωτοπαραστάθηκε τὸ δρᾶμα τοῦτο, ἀγωνίζονται ἀκόμα νὰ βροῦνε ἂν ὁ Εὐριπίδης εἶχε προηγηθῆ μὲ τὴν «Ἡλέκτρα» του, καὶ ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ τραγουδοῦς μιμήθηκε ἢ ξεπέρασε τὸν ἄλλον, ὅταν δοξίμασε νὰ ξαναπλάσῃ τὸ ἴδιο θέμα ὕστερ' ἀπὸ τὴς «Χοηφόρες» τοῦ Αἰσχύλου.

Δὲν μπαίνει σὲ τέτοιους ἀγῶνες ὁ μεταφραστής. Τοῦ ἀρκεῖ μόνο νὰ σημειώσῃ πὼς προσπάθησε ὄχι μόνο τὰ νοήματα ὅσο μπορούσε πιστότερα νὰ ποδώσῃ, μὰ καὶ τοὺς ρυθμούς τῆς τραγωδίας νὰ μεταπλάσῃ σὲ μέτρα συγγενικά τῆς σημερινῆς μας στιχογραφίας. Τὰ χορικά μάλιστα καὶ τᾶλλα λυρικά μέρη, ὅπως εἶναι τυπωμένα ἐδῶ, τὰ ἔχει τονίσει μὲ ἀρχαίκοις τρόπους, ἄξιος μουσουργὸς μας, ὁ Ἀλέξανδρος Ἀλβέρτης. Στὸ διάλογο ἔβαλε ὁ μεταφραστής τὸν λαμβικό μας τρίμετρο ὑπερκατάληκτο (δεκατρισύλλαβο). Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ στίχος αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ προφερθῆ ὅλος μὲ μιὰ μόνῃ ἐκπνοῇ, ὁ μεταφραστής, γιὰ νὰ τὸν κάμῃ ρυθμικώτερο καὶ ποικιλώτερο μαζί, ἄρα καταλληλότερο γιὰ τὴν τραγουδικὴ ἀπαγγελία, προτίμησε νὰ στηρίξῃ κανονικά τὸ βᾶρος του στὸν τρίτο πόδα. Ἔτσι ζυγιάζει ὁ στίχος ἀπάνω στὴν βῆ συλλαβὴ καὶ ἡ χωρίζεται σὲ δυὸ ἰσόμετρα ἡμιστίχια, πού ἀκούονται ἄνετα, καὶ πολλὰς φορὲς ἀναπαιστικά, πότε τὸ πρῶτο, πότε τὸ δεύτερο, κάποτε καὶ τὰ δυὸ, καθὼς γίνεται στὸ γαλλικὸ ἀλεξανδρινὸ στίχο, — ἢ δένει ἕναν ὀκτασύλλαβο προπαρο-

ξύτονο κ' ἕναν πεντασύλλαβο, μ' ὅλες τὴς ποικιλίες πού χωροῦνε. Σπῆνια μπήκε ἡ τριαδικὴ διαίρεση (4 + 4 + 5 συλλαβές)· καὶ σπανιότατα ἡ τομὴ (πενθημιμερῆς ἢ ἐφθημιμερῆς), ὅπου ἡ ἀναπνοὴ κομπιάζει καὶ φέρνει ἀναγκαστικά τὴ μετάπτωση τοῦ λαμβικοῦ ρυθμοῦ στὸν ἀντίστροφο, τὸν τροχαϊκό.

Ὅμοις ὅλ' αὐτὰ εἶναι περιττά γιὰ ὅποιον ἔχει κάποιαν ἰδέα στιχογραφικῆς, ὅπως εἶναι περιττὸ καὶ κάθε ἀρχαιολογικὸ ἢ ἐρμηνευτικὸ σχόλιο γιὰ τὸν ἀναγνώστη πού εἶναι καὶ γνώστης, ἄς ποῦμε, τῆς μυθολογίας τοῦ θηβαϊκοῦ καὶ τοῦ τροϊκοῦ κύκλου. Σημειώνονται μόνο, γιὰ τὴν εὐκολία τῶν πολλῶν, τὰ ἐξῆς λίγα:

Στ. 45. Φανοτέας, βασιλιάς στὴ Φωκίδα, φίλος τοῦ Αἰγίσθου, ἐνῶ ὁ ἀνιψιὸς του Στρόφιος (ὁ πατέρας τοῦ Πυλάδου) εἶτανε φίλος τοῦ Ἀγαμέμνονα καὶ προστάτης τοῦ Ὁρέστη (βλ. καὶ στ. 670 καὶ 1110).

Στ. 62. Σοφοί, ὁ Πυθαγόρας ὁ ἴδιος, ἢ ὁ μαθητῆς του ὁ Ζάλλοξις, βασιλιάς τῶν Γετῶν (Ἡροδότου Δ 94), κάμανε τὸ τέχνασμα νὰ περάσουνε μερικὰ χρόνια γιὰ πεθαμμένοι, κ' ἔτσι νὰ γίνουνε περιπόθητοι στὸν κόσμον.

Στ. 284. «Ἀγαμειμόνεις δαίς» λέγανε παροιμακά οἱ ἀρχαῖοι, ἅμα βλέπανε χαιρέκακο γλέντι κατόπιν ἀπὸ θάνατο ἢ καταστροφὴ.

Στ. 419-423. Ἀνάλογο εἶδε ὄνειρο κὶ ὁ Ἀστυάγης, ὅταν πάντρεψε τὴν κόρη του τὴ Μανδάνη μὲ τὸν Καμβύση (Ἡροδ. Α 108).

Στ. 509. Μυρτίλος, ὁ ἠνίοχος πού δοξίμασε νὰ φιλήσῃ τὴν Ἴπποδάμεια, ὅταν ὁ Πέλοπας τὴν ἔφερε, μὲ ἄλλα φτερωτά, ἀπὸ τὴν Ἥλιδα στὸ Ἄργος.

Στ. 589. Ἀναφέρεται κόρη τῆς Κλυταιμίστρας ἀπὸ τὸν Αἰγίσθο ἢ Ἥριγόνη, καὶ γιὸς ὁ Ἀλήτης.

Στ. 682. Ἀναχρονισμός: πολὺ ἀργότερα γίνεται λόγος στὴν ἱστορία γιὰ τοὺς Πυθικοὺς ἀγῶνες· καὶ εἰδικὰ ἡ ἀρματοδρομία μὲ τέθριππα μόλις στὰ 582 π. Χ. ἀναφέρεται. (βλ. καὶ στ. 49).

Στ. 1069. Γνωστικά πουλιά: οἱ πελαργοί.

Στ. 1079. Διπλῆ Ἐρινύα: ὁ Αἰγίσθος καὶ ἡ Κλυταιμίστρα.

Στ. 1126. Ὁ Αἰὸλος Γέλλιος στὴς «Ἀττικῆς Νύχτες» (VI, 5) ἀναφέρει πὼς ὁ περιφημὸς ὑποκριτῆς Πῶλος, γιὰ νὰ παίξῃ φυσικώτερα τοὺς θρήνους τῆς Ἡλέκτρας εἶπε καὶ τοῦ φέρανε νὰ κρατῆ τὴν ἰδρία μὲ τὴν τέφρα ἑνὸς ἀγαπημένου του παιδιοῦ, πού τὸ πενθοῦσε πεθαμμένο.

Ἰούnius τοῦ 1932.

N. Π.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

I. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ

46^Α ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α

- Βερναρδάκη Δημ.** Εὐριπίδου Δράματα, τόμος Α', *Φοίνισσαι*, μετ' εἰσαγωγῆς καὶ σχολίων. Σχῆμα 8ον σελίδες 660 (Ζωγράφειος Βιβλιοθήκη) Δοχ. 300.—
- Βερναρδάκη Δημ.** Εὐριπίδου Δράματα, τόμος Β', *Ἐκάβη, Ἰππόλυτος, Μήδεια*. Σχῆμα 8ον σελίδες 698+91 (Ζωγράφειος Βιβλιοθήκη) Δοχ. 200.—
- Γίλβεργτ Γ.** Ἐγχειρίδιον Ἀρχαιολογίας τοῦ Δημοσίου Βίου τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ μετέφρασιν **Ν. Πολίτου**. Ἐκδόσις Β' μετὰ προσθηκῶν Δοχ. 150.—
- Ἐφταλιώτη Ἀργ.** Ὀμήρου Ὀδύσσεια. Ἐμμετρος μετάφρασις Δοχ. 70.—
- Κυπαρίσση Ν.** Σοφοκλέους Οἰδίπους Τύραννος, ἔμμετρος μετάφρασις, ἔκδοσις Β' Δοχ. 10.—
- Μπαξεβανάκη Ν.** Ἀριστοφάνους Βάτραχοι, ἔμμετρος μετάφρασθέντες Δοχ. 15.—
- Πάλλη Ἀλ.** Ὀμήρου Ἰλιάδα, μεταφρασμένη. Δεμένον Δοχ. 80.—
- Ραγκαβῆ Α.** Σοφοκλέους Ἀντιγόνη, ἔμμετρος μετάφρασθεῖσα Δοχ. 7.50
- Σάρρου Δημ.** Σοφοκλέους Ἀντιγόνη, σὲ δημοτικούς στίχους με ἐρμηνευτικά Δοχ. 40.—
- Σάρρου Δημ.** Ὁ Κόκλωται τοῦ Εὐριπίδη, σὲ δημοτικούς στίχους με σημειώματα ἐρμηνευτικά Δοχ. 25.—
- Τζαρτζάνου Ἀχιλ.** Δημοσθενους εἰς τρεῖς Ὀλυνθιακοί, μετάφρασις καὶ τὸ κείμενον (κατὰ συντακτικὴν ἀνάλυσιν). Δοχ. 12.—
- Τζαρτζάνου Ἀχιλ.** Πλάτωνος Κριτών, μετάφρασις καὶ τὸ κείμενον (κατὰ συντακτικὴν ἀνάλυσιν) Δοχ. 8.—
- Τζαρτζάνου Ἀχιλ.** Λουκιανῶ Νεκρικοὶ Διάλογοι (Ἀρχαῖο κείμενο, μετάφρασις καὶ σημειώσεις) Δοχ. 30.—

